Leto XXIV., št. 273

Poštnina plačana v gotovini
Postgebühr bar bezahlt

Ljubljana, torek 28. novembra 1944

Preis — Cena 2.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 6
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A. MILANO

Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštno čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 32 lir

Uredništvo:
Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo

Die Nordamerikaner bei Aachen aus mehreren Orten geworfen

Zunehmender feindlicher Druck im Wald von Hürtgen — Neue Angriffe der 3. USA-Armee mit stärkeren Kräften an der lothringischen Nordostgrenze — Heftige Kämpfe um den Markirch-Pass und bei Gerardmer — Fernfeuer auf die Räume von London, Antwerpen und Lüttich — 88 feindliche Flugzeuge abgeschossen, darunter 61 viermotorige Bomber — Unsere U-Boote versenkten 6 Schiffe mit 33.500 BRT und drei Zerstörer

Aus dem Führerhauptquartier, 27. Nov. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In der Schlacht bei Aachen trat bei Fortdauer der scharfen Angriffstätigkeit keine wesentliche Veränderung der Lage ein. Die Nordamerikaner wurden aus mehreren Orten geworfen. Stärker war der feindliche Druck im Wald von Hürtgen, um dessen Ostausgänge sich schwere Gefechte entwickelten. Unter erheblichen Menschen- und Panzerverlusten konnte der Feind nur einige kleinere Waldstücke gewinnen.

Die Besatzungen mehrerer Befestigungsanlagen im Umkreis von Metz setzten ihren Widerstand fort.

An der lothringischen Nordostgrenze führte die 3. amerikanische Armee auf breiter Front und mit stärkeren Kräften neue Angriffe. Sie liefen sich im Raum östlich Sierck vor unseren Stellungen fest. Bei Dolchen und westlich St. Avold konnte der Gegner geringe Fortschritte erzielen. Unsere Truppen vernichteten in diesen Kämpfen 14 Panzer. Im Raum von Strassburg kam es zu keinen grösseren Kampfhandlungen. Um den Markirch-Pass und den Gebirgskamm südöstlich Gerardmer wird heftig gekämpft.

Im Ober-Elsass versuchte der Gegner erneut, durch konzentrische Angriffe aus dem Raum nordöstlich Belfort und südwestlich Mülhausen die Burgundische Pforte zu öffnen. Bei Masmünster brachen seine Angriffe verlustreich zusammen. An der Schweizer Grenze gelang ihm unter starkem Panzereinsatz ein erneuter Einbruch entlang der Strasse Delle-Basel.

Unser Fernfeuer auf die Räume von London, Antwerpen und Lüttich geht weiter.

In Mittelitalien hat der Abwehrerfolg unserer Truppen im Raum von Faenza die 8. britische Armee gestern zu einer Kampfpause gezwungen. Erst in den Nachmittagsstunden trat der Feind beiderseits der Stadt zu erneuten Angriffen an, die erfolglos blieben. Am Monte Belvedere südwestlich Vergato gehen die Kämpfe weiter.

Gegen den Strassenknotenpunkt Knin nordöstlich Sibenik in Dalmatien richten sich seit einiger Zeit heftige Angriffe gemischter feindlicher Verbände. Sie wurden abgewiesen.

Im Raum westlich Apatin und Batina stehen unsere Divisionen weiter in harten Abwehrkämpfen gegen starke bolschewistische Kräfte.

Zwischen Budapest und Tokaj liess die Wucht der sowjetischen Angriffe gestern nach. Bei Teilangriffen, die sämtlich zerschlagen wurden, verloren die Bolschewisten durch die wirksame Abwehr eines unserer Armeekorps 22 Panzer.

Schlachtflieger bekämpften in der Nacht mit gutem Erfolg den feindlichen Nachschub im Kampfraum von Budapest sowie Truppenansammlungen und Bereitstellungen bei Mohac. Eine Donaubrücke wurde zerstört.

In Kurland setzte der Feind seine Grossangriffe infolge der erlittenen schweren Verluste an Menschen und Material gestern nicht fort.

Anglo-amerikanische Terrorbomber, die am Tage mit starkem Jagdschutz nach Nordwest- und Mitteldeutschland einflogen, warfen Bomben vornehmlich auf Wohngebiete verschiedener Städte und auf zahlreiche Landgemeinden. Dabei entstanden besonders umfangreiche Schäden im Stadtgebiet von Hannover, das in letzter Zeit wiederholt das Ziel feindlicher Luftangriffe war und in Hamm. 88 feindliche Flugzeuge wurden abgeschossen, darunter 61 viermotorige Bomber. In der Nacht griffen feindliche Flugzeuge München an.

Unterseeboote versenkten in harten Kämpfen aus dem feindlichen Geleitverkehr 6 Schiffe mit 33.500 BRT und 3 Zerstörer.

Američani vrženi pri Aachnu iz več krajev

Naraščajoč sovražnikov pritisk v Hürtgenskem gozdu — Novi napadi ameriške 3. armade z močnejšimi silami ob lorenski severnovzhodni meji — Siloviti boji ob prelazu pri St. Marie aux Minesu ter pri Gérardmerju — Daljnostrelni ogenj na področje Londona, Anversa in Liège — 88 sovražnikovih letal, med njimi 61 štirimotornih bombnikov sestreljenih — Nemške podmornice potopile 6 ladij s 33.500 tonami in tri rušilce

Führerjev glavni stan, 27. nov. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Bitka pri Aachnu se ob nadaljevanju močne napadalne aktivnosti ni bistveno prav nič izpremenila. Američane smo vrgli iz več krajev. Sovražnikov pritisk je postal močnejši v Hürtgenskem gozdu, za čigar vzhodne robove so se razvili težki boji. Kljub velikim človeškim in tvarnim izgubam je dobil sovražnik le nekaj manjših kosov gozda.

Posadke več utrjenih naprav okrog Metza se še upirajo.

Na lorenski severnovzhodni meji je ameriška 3. armada znova napadla na široki črti in z močnejšimi silami. Vzhodno od Siercka se je ustavila pred našimi postojankami. Pri Bolchnu in zapadno od St. Avolda se je nasprotniku posrečilo nekoliko napredovati. Naše čete so uničile v teh bojih 14 oklopnikov. Na področju Strasbourga ni bilo nikakih večjih borb. Za prelaz pri kraju Ste. Marie aux Mines in za gorske vrhove južnovzhodno od Gérardmerja se bijejo siloviti boji.

V zgornji Alzaciji je nasprotnik znova poizkušal, da bi z osredotočenimi napadi s področja severnovzhodno od Belforta in južnozapadno od Mulhousa odprl Burgundska vrata. Pri Masmünstru so se njegovi napadi zrušili z izgubami. Ob švicarski meji mu je z močno uporabo oklopnikov uspel nov vdor vzdolž ceste Delle—Bazel.

Naš daljnostrelni ogenj na področju Londona, Anversa in Liega se nadaljuje.

V srednji Italiji je prisilil včeraj obrambni uspeh naših čet na področju Faenze britansko 8. armado k malemu odmoru. Šele popoldne je sovražnik ob obeh straneh mesta zopet, a brezuspešno napadel. Na Monte Belvederu južnozapadno od Vergata se boji nadaljujejo.

Proti cestnemu križišču Kninu, severnovzhodno od Šibenika v Dalmaciji, so že dalj časa naperjeni siloviti napadi mešanih sovražnikovih oddelkov. Vse smo zavrnili.

Na področju zapadno od Apatina in Batine bijejo naše divizije še nadalje hude obrambne boje z močnimi boljševiškimi silami.

Med Budimpešto in Tokajem je silovitost sovjetskih napadov včeraj popustila. Med delnimi napadi, ki smo jih vse razbili, so izgubili boljševiki ob uspešni obrambi nekega našega armadnega zbora 22 oklopnikov.

Bojni letalci so ponoči z dobrim uspehom bombardirali sovražnikov oskrbovalni promet na bojišču pri Budimpešti ter zbirališča čet in izhodiščne postojanke pri Mohaču. Neki most preko Dunava smo porušili.

V Kurlandiji sovražnik spričo težkih človeških in tvarnih izgub včeraj ni nadaljeval svojih velenapadov.

Angloameriški teroristični bombniki, ki so prileteli z močnim lovskim spremstvom nad severnozapadno in srednjo Nemčijo, so odvrgli bombe po večini na stanovanjske okraje raznih mest in na številne kmečke občine. Pri tem je nastala posebno obsežna škoda v mestih Hanovru, ki je bil v zadnjih časih ponovno cilj sovražnikovih letalskih napadov, in v Hammu. Sestrelili smo 88 sovražnikovih letal, med njimi 61 štirimotornih bombnikov. Ponoči so napadla sovražnikova letala Monakovo.

Podmornice so potopile v hudih bojih v sovražnikovih ladijskih spremljavah 6 ladij s 33.500 tonami in 3 rušilce.

Izselitev prebivalstva iz severne Norveške

Berlin, 27. nov. S pristojnega mesta objavljajo:

Razširjenje bojev na severno Norveško, zlasti pa prihod rdeče vojske, o kateri je znano, s kako brutalnostjo postopa proti vsakemu tujemu narodu, kako pobira njegove za boj sposobne moške, ostalo prebivalstvo pa izroča bedi ali naravnost uniči, sta povzročila potrebo izselitve norveškega prebivalstva s teh področij.

Naloge nemških in norveških oblasti, zlasti nemškega vojaškega vodstva, so bile zaradi prometnih razmer, klime in neprehodnosti severnih pokrajin kaj težavne. Kljub temu so storile nemške čete vse, da bi čim bolj olajšale preselitev prebivalstva. Nemški vojaki so se tako zavzeli za begunce, kakor se spodobi za dolgo prijateljstvo, ki je vladalo med njimi in domačini. Delili so z njimi hrano in prebivališča, vsako vojaško vozilo je vzelo na pot tudi begunce, zlast žene, otroke in bolnike. Često je dala vojska na razpolago celo svoja lastna kurjena bivališča. Otroci so dobili mleko iz vojaških zalog. Na morju se je vršila preselitev s pomočjo obalnih parnikov. Komisar Reicha Terboven je dal na razpolago veliko ladjo »Stella Polaris«. Večina beguncev je medtem že zapustila Narvik in se pomika proti jugu.

Del švedskega tiska bi očividno raje videl, ako bi ostalo severnonorveško prebivalstvo izpostavljeno vsem trpljenjem boljševiškega bojevanja in brutalnosti. Pod vodstvom svojega židovskega dela je uporabil tudi te ukrepe za običajno propagando o nemških grozodejstvih, da bi zastrupil nemško-švedske odnose. Isti tisk pa je gluh, slep in mutast, kadar je treba izpregovoriti le besedo o žrtvah boljševizma v bližnji Finski in na Baltiku.

Hullova ostavka

Stockholm, 27. nov. Po Reuterjevi vesti je izjavil nek visok washingtonski vladni urad, da je zunanji minister Cordell Hull iz zdravstvenih razlogov zaprosil za ostavko. Pričakujejo, da bo Roosevelt ostavko sprejel. Hull je star 73 let in je bil državni tajnik, torej zunanji minister Zedinjenih držav, med tremi uradnimi obdobji predsednika Roosevelta. Nadalje objavljajo, da je sedaj zaradi vnetja v vratu že 5 tednov v bolnišnici. Njegov verjetni naslednik bo James Byrne, ravnatelj zavoda za vojno mobilizacijo.

Spremembe v angloameriških poveljstvih v Sredozemlju

Stockholm, 27. nov. General sir Henry Maitland-Wilson, bivši zavezniški vrhovni poveljnik v Sredozemlju, je bil po Reuterjevi vesti imenovan kot naslednik umrlega maršala Johna Dilla za vodjo britanske vojaške delegacije v Zedinjenih državah. Vrhovno poveljstvo zavezniških čet v Sredozemlju bo prevzel general Harold Alexander. Ameriški general Clark je postal poveljnik 5. zavezniške armadne skupine v Italiji. Alexander je bil povišan v maršala.

Zatemnitev od 16.40 do 7.

Položaj na bojiščih

Berlin, 26. nov. O položaju na bojišču piše vojaški sodelavec DNBja dr. Max Krull:

Prebijalna **bitka pri Aachenu** je postala v desetih dneh svojega poteka uničevalna bitka za »zavezniške« sile. Čeprav se boji bližajo svojemu višku, nasprotnikova ofenziva ne more naprej. Kajti področja 11 kilometrov se spričo izrabitve dveh ameriških armad, ki bijeta glavne boje, oslabitve dveh bližnjih armad z oviralnimi boji in s pritegnitvijo rezerv v svrho izpopolnitve nastalih vrzeli, se nikakor ne more označiti kot kak uspeh. Eisenhower je zaman prelil kri najmanj 30.000 mrtvih ameriških vojakov ter zapravil mnogo več materiala kakor Angleži v bojih pri Caenu. Takrat je izgledalo, kakor da kaj hujšega sploh ni mogoče. Sedaj pa se je razvila tretja bitka za Aachen v največjo materialno bitko te vojne in istočasno v poraz zapadnih sil. Nemški vojak je prestal z najtršim odporom ta ognjeni preizkus, istočasno pa se je tako srdito boril, da je prisilil sovražnikovo vodstvo k izpopolnitvi nastalih vrzeli in k dovozu rezerv iz globokega zaledja. To dejstvo podčrtuje veličino poraza, zakaj rezerve so bile določene za kasnejši trenutek, namreč za razvoj ofenzive in izkoriščenje izvršenega proboja. Domneva, da so nemški oddelki tako oslabljeni, da ne bodo mogli vzdržati navala svežih sil, je bilo zmotna; ponovni poizkusi pri Gereonsweilerju, koder so hoteli nasprotniki napraviti vrzel v nemške črte, pa so se izjalovili. Nemško vodstvo je dobilo prvo rundo prebijalne bitke za Porurje. Bitka pri Aachnu se razvija vedno bolj v Verdun za Severnoamerikance.

V primeri z njo so boji vzhodno od Metza in gibljive borbe v zgornji in spodnji Alzaciji tako operativno kakor glede človeške in tvarne uporabe postranskega pomena. Tu so se izoblikovala tri središča bojev:

1.) **Bojišče Belfort—Delle—Hüningen—Mulhouse.** V tem četverokotniku so se razvili gibljivi boji z bojišči na vse strani neba. Odrezane francoske divizije se na eni strani zaman bore proti zapornemu pasu pri Dellu, prav tako pa suvajo brezuspešno proti Cernayju (Senheimu), da bi prišle za hrbet nemškim četam v Vogezih. Vendar niso mogle prodreti severno od Mulhousa, da bi se tako združile z Američani pri Strassburgu. Pač pa so se morali Francozi umakniti od Hüningena pred močnimi napadi, katere so napravili Nemci na široki črti iz tamkajšnjega predmostja. Njihovi oddelki so deloma razkropljeni, deloma pa zapleteni v vrveže bojev. Upanje Francozov, da se jim bo tu posrečil drugi Avranches, se ni izpolnilo.

2.) **Severna Alzacija.** Tudi tu so nemški protiukrepi v teku. Z močno oklopniško podporo se razvija s področja severno od Saarburga nemški protisunek v smeri proti Zabernu z nalogo, da razčisti nepregledni položaj. Med hudimi boji je nemški sunek že dobro napredoval.

3.) **Med St. Diéjem in Schipmechom:** v tej prav tako proti Strassburgu vodeči dolini srednjih Vogezov potiskajo Američani svoje sile, da bi tako ojačili vzdolž prekopa Ren—Marna izvedeno podjetje proti Strassburgu ter razbremenili ogrožene Francoze. Boji streme istočasno po omajanju nemškega bojišča v Vogezih.

Na bojišču v Kurlandiji se bliža generalni sovjetski napad višku. Med Prekullenom in Autzem so boljševiki po izstrelitvi kakih 200.000 nabojev napadali z osmimi armadami neprekinjeno tudi po 35krat. Sovražnik še ni uporabil večine svojih oklopnikov ter moramo zato računati z naraščanjem bojev. Kljub temu je sovražnik bitko v Kurlandiji že tako rekoč izgubil. Ni se mu namreč posrečilo odstraniti hrbtnega ogrožanja svojega pruskega bojišča. Umaknitev zadnjih nemških edinic z Ösla pa nima nikakega vpliva na ohranitev nemškega predmostja v Kurlandiji. Tamkajšnja posadka je v polni meri izvršila svojo nalogo, vezala je namreč dovolj dolgo sovjetske sile.

Boji na zapadu

Berlin, 27. nov. Zaradi v sobotnem vojnem poročilu omenjenih protisunkov in težkega topniškega ognja na bojišču pri Aachnu so bili tamkajšnji ameriški napadi 25. t. m. majhni. Posebno velike izgube so imele sovražnikove čete ob Würmu in južnozapadno od Jülicha. Zato so se morale umakniti pred nadaljnjimi protisunki. Na nekem mestu so še boji za očiščenje starejšega vdora. Tudi vzhodno in južnovzhodno od Eschweilerja se je nasprotnikova napadalna moč začasno izčrpala. Vsi sunki so se izjalovili. Začasno napredovanje med bombnimi lijaki se je ustavilo ob nemških protisunkih. Tudi v Hürtgenskem gozdu Američani niso imeli uspeha, pač pa so bili boji zelo hudi na jugu zapadnega bojišča, čeprav Američanom ni uspelo bistveno napredovati. Njihovi poskusi, da bi tudi v severnozapadni Loreni dosegli črto ob Saari, so rodili težke borbe ob zapornih postojankah pri Orscholzu. Sovražnikove oklopne sile so udarile iz Borga proti severu, vzhodu in jugovzhodu. Razen krajevnega uspeha pri Oberleuknu so se izjalovili vsi njihovi prebijalni poskusi. Pri St. Avoldu sovražnikovi sunki enako niso rodili važnejših rezultatov.

Težišče bojev je bilo še vedno v dolini pri Zabernu. Da bi zadržal nemški, proti Saarbourgu napredujoči protinapad, je vrgel sovražnik močne oklopniške sile z zapada v bok nemškemu udarnemu klinu. Najprej se mu je posrečilo, da je ob bregu Saare znova vdrl v nekaj krajev, za katere so že več dni hude borbe, a je bil nato končno odbit. Sovražnikovi napadi pa še trajajo.

Prav tako se bijejo ogorčeni boji med Zabernom in Strassbourgom ter v Strassbourgu samem, kjer je bilo uničenih precej sovražnikovih oklopnikov. S področja Strassbourg-Molsheim je pritiskal sovražnik proti jugu, vendar je kasneje, ko je naletel na silovit odpor nemških zapornih oddelkov, svoje južno od Molsheime prodrle oklopniške oddelke zopet umaknil. Istočasno poskušajo Američani napredovati vzdolž ceste, ki vodi iz Raon l'Etapa iz St. Diéja v Molsheim in Selestat. Na vrhovih Vogezov je prišlo zapadno od črte Schirmeck-Ste Marie aux Mines do težkih bojev, v katerih so nemške čete ponekod napredujočega sovražnika znova ustavile. Še uspešnejši so bili nemški protinapadi ob zaporni črti med Belfortom in izviri Mozele. Sovražnik poskuša že več dni, da bi se polastil prelazov na Ballon d'Alsaceu. Tu so vrgle nemške čete nasprotnika s 1200 m visoke gore zopet v dolino. Tudi dalje proti jugu so imeli nemški protinapadi uspeh.

V zgornjo Alzacijo vdrle sovražnikove čete so bile povečini mirne, le ob zvezni cesti, ki so jo Nemci presekali, so vedno znova skušale doseči prodor, da bi svojim oddelkom okrog Mulhousa omogočile oskrbo. Nekajkrat je oklopniškim prevozom uspelo prekoračiti zaporni pas, vendar so Nemci takoj za njimi cesto zopet zaprli. Vsak poskus je stal sovražnika seveda težke žrtve. Nemške čete so uničile v soboto skupno 37 oklopnikov in oklopnih izvidniških voz.

Berlin, 27. nov. Oklopnike, ki so vdrli v Mulhouse v Alzaciji, spremlja po večini senegalska pehota. Na severnem kolodvoru je navalila skupina Senegalcev na nekaj nemških mož, ki se niso pravočasno umaknili na varno. Senegalci so obvladali neoborožene Nemce in jim prerezali vratove.

Belgija v ognju letečih bomb

Amsterdam, 27. nov. »Sunday Dispatch« poroča z velikim poudarkom, da so sedanji napadi letečih bomb na Belgijo še hujši, kakor napadi na južno Anglijo.

Na vzhodu

Berlin, 27. nov. Boljševiški poizkus vdora s predmostij pri Apatinu in Batini proti severnemu bregu Drave, ki naj bi zopet uničil uspeh nemških pokretov na Balkanu, tudi v soboto ni rodil nikakega uspeha. V srednji Madžarski so se bili južno od Budimpešte ter med Budimpešto in Tokajem boji z menjajočo se srečo. Ob Dunavu so udarile nemške čete s podporo bombniških napadov na oslabljenega sovražnika. Zavzele so neki začasno izgubljen kraj. V veliki obrambni bitki vzhodno od Budimpešte je bil odsek ob obeh straneh Hatvana znova žarišče silovitih, po večini le močnih pehotnih bojev. Zaporne postojanke, ki ščitijo madžarsko prestolnico od vzhoda, so vzdržale. Nadaljnji obrambni boji so se razvili ob južnem robu gorovja Matra, ob obeh straneh Egerja in južnozapadno od Miškolca. Sovražnik, ki je prodrl do južnega roba Egerja, se je moral umakniti pred nemškim protinapadom. Tudi na nekem drugem mestu se je posrečilo vreči vdrlo sovražno bojno skupino z osredotočenim protinapadom proti jugu. V primeri s prejšnjimi dnevi je sovražnikov pritisk v srednji Madžarski popustil.

Na slovaškem obmejnem ozemlju so boljševiki spričo svojih velikih izgub napadali le v jakosti polkov.

Med Karpati in Finskim zalivom so razen brezpomembnih izvidniških sunkov severnovzhodno od Filipova in Goldapa napadali le v Kurlandiji. Tu se tudi v sedmem dnevu bitke njena težišča niso izpremenila. Posebno močno je sovražnik pritiskal vzhodno od Liepaje, kjer je petkrat zaman naskočil. Kljub zapornemu ognju se je napad okrog poldneva razdrobil v krajevno omejene boje, ki so jih Nemci in z njimi skupaj se boreči oddelki germanskih SS prostovoljcev uspešno zaključili sebi v prid.

Boji v Italiji in na Balkanu

Berlin, 27. nov. V srednji Italiji so se pr bližale borbe ob robu etruščanskih Apeninov Faenzi. Da bi izravnale sovražnikove vdore ob Vii Emiliji, so se nemške čete severno od ceste nekoliko odmaknile, ob Lamonu pa so odbile vse poizkuse sovražnikov, da bi prišli preko reke. Južno od Faenze se je ustavil sovražnik že ob rečici Marzena. Njegovo tamkajšnje malo prelimostje je v osredotočenem ognju nemških topov. Novi prebijalni poizkus s številnimi četami in mnogim orožjem se je torej po kratkem napredovanju, omogočenem z nemško izravnavo bojne črte, znova izjalovil. Tudi zapadno od ceste Pistoia-Bologna od sobote napadajoči oddelki 5. ameriške armade niso mogli na 1100 metrov visokem Monte Belvedere nič kaj bistveno napredovati. Trenutno skušajo obdržati svoje malenkostne prilobitve pred nemškimi protinapadi.

Na Balkanu so dosegli odmikalni pokreti nemških čet, ki so postali potrebni po izdajstvu Bolgarije, svoje določene cilje. Neugodne vremenske razmere, divja pokrajina in slaba pota so zahtevali od čet, katere so poizkušale obkoliti in bočno napasti še bolgarske ter boljševiške sile, neverjetne napore. V zaščiti sistema oporišč, ki so zavarovala veliko zvezno črto po dolinah Vardarja in Ibra, se je posrečilo Nemcem prepeljati glavnino svojih čet za črto Drina-Kraljevo-Novi Pazar-Skadar. Sedaj doseženo področje je zaščiteno na krilih z visokimi planinskimi vrhovi in obsega mnogo cest, s katerih so bile komunistične tolpe pregnane.

Separatistično gibanje na Siciliji

Milan, 27. nov. V Taormini na Siciliji se je po vesti neapeljskega radija sestalo na sejo 200 voditeljev siciljanskega separatističnega pokreta. Sklenili so, da bodo zahtevali, naj bi na mirovni konferenci sodelovalo tudi zastopstvo »neodvisne republike Sicilije«.

Šest stopenj na potu v boljševizacijo

Kratek pogled v notranje razmere v »osvobojenih« državah Rumuniji, Bolgariji, Grčiji, Južni Italiji, Franciji in Belgiji odkriva vsakomur, ki še ni slep in še lahko gleda s svojimi očmi, kako se skuša komunizem povsod polastiti državne uprave po podrobno izdelanem načrtu, ki ni več nikaka tajnost. Nemški list »12 Uhr Blatt« je pred kratkim nazorno prikazal ta načrt z opisom šestih štadijev ali stopenj postopnega boljševiziranja vladnih organov v posameznih državah. Primeri za vsako izmed postaj te postopne boljševizacije so sami po sebi tako zgovorni, da bi imel zares zavezane oči, kdor bi jih ne videl.

Povsod, kjer smatra komunizem, da so tla zanj ugodna, se vrže najprej v naskok z rušenjem vlade, bodisi da je ona doma ali v begunstvu. To je prvi štadij boljševizacije, ki se slej ali prej zaključi s padcem vlade, če ta ne pleše tako, kakor želijo moskovski eksponenti. Dva primera sta tu posebno značilna: odstop predsednika poljske begunske vlade v Londonu Mikolajczyka, ki je v neposredni zvezi s težavami, izzvanimi po komunističnem poljskem sovjetu v Lublinu, in kriza belgijske vlade, ki je bila izzvana z odstopom treh komunističnih zastopnikov in ki še ni rešena. Med tem se v obeh primerih izvaja sistematični, organizirani »pritisk ulice« — tudi v poljskem primeru, po lublinskem sovjetu —, ki naj opravi vse ostalo.

Čim dežela na »pritisk ulice« izmenja vlado, nastopi že drugi štadij boljševizacije. Značilen primer za ta štadij je Iran. Vlada se je tam sicer spremenila, vendar je to komunističnim prevratnikom še vse premalo. Zato nadaljujejo svoje rušilno delovanje in spravljajo državo v vedno nove zmede, ki naj pred svetom manifestirajo »nezadovoljstvo širokih ljudskih množic« z obstoječim stanjem. Podobno se že dolgo maje tudi Bonomijev vladni stolček v Italiji.

Če se takšnemu stanju pridružijo še razni neugodni spremljevalni pogoji, kakor lakota in beda, kar je običajno povsod tam, kjer gospodujejo sovjeti ali Anglosasi, smo že v tretjem štadiju boljševizacije, kajti takšne razmere so najučinkovitejši pospeševalec komunističnih načrtov. Zato je tudi razumljivo, zakaj je komunizmu toliko do tega, da čim prej obuboža vse ljudstvo, da ga lahko potem gnete po svoje. Dva značilna primera iz te faze boljševizacije sta trenutno Italija in Rumunija, precej podobne pa so razmere tudi v Bolgariji.

Čim se obubožanje posloši in je vlada že dovolj sprejemljiva za »pritisk ulice«, se avtomatično — in skoraj neopazno — začenja četrti štadij postopnega boljševiziranja dežele. Kaže se v tem, da domača vlada že v celoti popušča nasproti zahtevam moskovskih eksponentov in brez ugovora izvršuje vse kominternske ukaze. Ta prehod je sedaj posebno viden v Franciji, kjer je de Gaulle — navzlic navideznemu odporu proti domačim komunističnim zahtevam — dejansko povsem v rokah Kremlja, kateremu se je s svojo politiko popuščanja zapisal, še preden se je tega zavedel. Morda bi danes de Gaulle rad stopal po drugi poti, toda vse kaže, da je že prepozno. Pokazalo se je to pred kratkim, ko je moral de Gaulle takoj po Churchillovem in Edenovem obisku v Parizu sprejeti vabilo na obisk v Moskvi in obenem povabiti v Pariz zastopnike moskovskega vrhovnega sovjeta. V fazi stoodstotnega izpolnjevanja moskovskih zahtev sta sedaj tudi Rumunija in Bolgarija. S tem tem bolj in bolj dozorevata tudi za nadaljnje postaje boljševiškega križevega pota, ki se jim ne moreta več izogniti.

Peti štadij postopnega boljševiškega osvajanja oblasti je namreč v odstranjevanju vseh narodnih elementov, ki bi še mogli ovirati ta razvoj v boljševizacijo. Žalosten primer za to nudi trenutno predvsem Finska, kjer zahteva Moskva izročitev vseh tistih mož, ki so nekoč upravljali deželo. Podoben proces se je deloma že izvršil v Bolgariji in je še vedno v teku v Bonomijevi Italiji. »Čiščenje« v Franciji tudi še ni dokončano, vsaj po mnenju makijcev ne. O »čiščenju« v Srbiji so prav tako že znane podrobnosti, ki so povsem v skladu s to sliko.

Šesti in poslednji štadij postopne boljševizacije je po vsem tem le še gola »formalnost« — popolnega likvidiranja vseh komunizmu nasprotnih elementov v okviru boljševiške uničevalne politike, ki jo je med tem že marsikateri narod izkusil na svoji lastni koži, med njimi tudi slovenski.

Kdor ima to taktiko postopnega boljševiziranja pred očmi, lahko do podrobnosti razume tudi taktiko Moskve glede bivše Jugoslavije. Kakšna je tam boljševiška »osvoboditev«, je bilo že razvidno iz dosedanjih poročil, ki prihajajo v javnost v vedno večjem številu. Moskovski emisar Broz-Tito se je v svoji taktiki rušenja strogo držal navedenih štadijev postopne boljševizacije, le da mu — razen v Srbiji, kjer se je že lahko sprostil — ni bilo dano, da bi jih tudi uveljavil. Zato se še vedno oprijemlje slepil, s katerimi hoče prevarati jugoslovansko javnost in zapadne »zaveznike«. Eno izmed takšnih slepil so tudi njegova pogajanja s »predsednikom« jugoslovanske begunske vlade v Londonu, s katerimi hoče prikazati svetu, da mu gre le za »združitev vseh demokratskih elementov« v bivši Jugoslaviji, dočim je pred nekaj dnevi — kakor so poročali švicarski listi — dal o svojih ciljih na Balkanu povsem nasprotne izjave. V njih je namreč zelo jasno izpovedal, da je njegov končni cilj na Balkanu ustanovitev samostojnih federativnih republik, katerih vključitev v Sovjetsko zvezo bi bilo »le še vprašanje časa«... To je nedvomno bolj jasna govorica kakor vse drugo, s čimer se skušajo prikriti resnični boljševiški cilji na Balkanu!

Kaj se v tem pogledu skriva tudi za slovensko OF, prav tako vsakdo že ve. Njen izključno komunistični značaj je vedno bolj viden in ga komunisti niti sami ne skušajo več tako skrbno prikrivati. V imenu OF sa-

Nadaljevanje na 2. strani

Osnovne smernice za delo pri socialni pomoči

Pred kratkim je bila seja Pokrajinskega pomožnega odbora za socialno pomoč pokrajinske uprave v Ljubljani. Na tej seji je nemški svetovalec dr. Doujak podal nekaj osnovnih smernic, ki se jih mora držati vsaka pomožna akcija, ako naj bo nje delo ne samo uspešno, ampak tudi vzgojno ter v skladu z zahtevami ,ki jih stavi sedanji čas tudi našemu narodu. Sodobna socialna akcija ni samo dobrodelna ustanova, marveč ena izmed najučinkovitejših panog v borbi zoper liberalizem in boljševizem. Govor g. dr. Doujaka se je glasil:

»Oberster Kommissar in der Operationszonne »Adriatisches Küstenland« v Trstu je z odlokom z dne 1. VI. 1944, Zl. 1-2 6573-44 odredil ustanovitev glavnih pomožnih odborov pri predsedništvu pokrajinske uprave, kakor tudi pri posameznih pokrajinskih občinah. Z ozirom na to, da je Ljubljanska pokrajina razdeljena tudi na okraje, je bilo z dovoljenjem Vrhovnega komisarja tudi za okrajna področja odrejena ustanovitev glavnega pomožnega odbora. O organizaciji teh glavnih pomožnih odborov je že gospod prezident podal potrebna pojasnila, katerim nimam nič pripomniti.

V bistu naj bi se ta organizacijska načela določila na današnji seji. Glavni pomožni odbori imajo nalogo, vse socialne pomožne ukrepe, ki se izvajajo dodatno in preko okvira zakonitega ubožnega skrbstva, zbrati in enotno voditi. Iz tega razloga se uvrstijo tudi zasebna dobrodelna društva in organizacije, vsaj v toliko v ta okvir, v kolikor se njihovo skrbstvo mora spraviti v sklad s skrbstvom glavnega pomožnega odbora. Tu naj velja načelo, vse primere bede in stiske, nastale po sili sedanjosti, ublažiti ter prizadetim nuditi možnost, da se iz stiske, v katero so zašli večinoma brez lastne krivde, rešijo ter zopet postavilo na lastne noge. Glavni pomožni odbor naj nikakor ne predstavlja organizacijo z birokratskim uradovanjem in brez stika z ljudstvom, temveč voljo naroda k socialnemu delu, naj bo prežeta z voljo do socialnega dela ter naj po tem tudi deluje. Pri delu glavnega pomožnega odbora mora torej sodelovati vse prebivalstvo brez razlike stanu in političnega prepričanja. Gre danes za več kot za strankarsko-politične položaje, gre za obstoj narodov Evrope in torej za golo življenje. Usoda posameznika je torej tesno zvezana z usodo naroda. Če živi narod, bo živel tudi posameznik, če se Evropa s svojimi kulturnimi vrednotami in svojo biološko silo uveljavi, bodo tudi narodi Evrope dalje živeli.

Ne zadostuje pa o skupnosti in o socialni volji samo govoriti, marveč je treba z dejanjem pokazati, da je socialno hotenje pristno. Generalni pomožni odbor je torej zadeva vseh, ki hočejo svojemu narodu služiti in za njegov obstoj delati. Ta odbor torej ne sme iskati svoje opore le v nekaterih posameznikih, ki se na podlagi kake naredbe izjavljajo pripravljene za sodelovanje, marveč mora njegov temelj obstojati v veliki množici ljudi vseh slojev, ki so iz poštenega socialnega hotenja v blagor ljudstva nesebično pripravljeni za sodelovanje pri ustanovi za omiljenje stiske sedanjosti.

Glavni pomožni odbor naj ne posluje samo uradno kot razdeljevalec javnih sredstev ubožnemu prebivalstvu, marveč naj vzdržuje po teh svojih pomočnikih osebne stike in tako živo zvezo z oskrbovanci. To pa se more vršiti le na področju občine, zato bo težišče skrbstvenega dela v bodoče pri občinah. Nadalje naj ti pomočniki vzbujajo pri tistih, ki od stiske niso prizadeti, razumevanje za potrebo pomoči in žrtvovanja za siromašne. S tem bodo prispevali k graditvi socialne skupnosti vseh, brez katere narod težkega, usodnega boja sedanjosti ne bi mogel zmagovati.

Vse to pa seveda zahteva kot predpogoj duhovno preusmeritev, neko skupnostno mišljenje ,ki je liberalizmu tuje. Ljudje si morajo biti na jasnem, da mora k temu spoznanju priti tudi dejanje. Odločitev se danes glasi: za ali proti Evropi. Evropa predstavlja načelo reda, kulture in civilizacije, sovražniki Evrope pa hočejo te vrednote uničiti. Sta torej dva tabora. Tabor narodov, ki so za red po božjih pravilih, za skupnost, za narod in za pravi socializem — in tabor narodov, ki so se združili k uničenju vseh vrednot, k uničenju evropskih narodov in k uničenju evropske skupnosti, to je boljševizem in njegove pomočnice — plutokratske demokracije. Srednjega ni. Liberalizem izključuje prvo in je torej pripravljalec slednjega. Zato se mora vsakdo odločiti in, če hoče biti pozitivno ocenjen in če hoče služiti svojemu narodu, se zapisati skupnosti in socialnemu redu, to pa z vsemi posledicami brez vsakega notranjega pridržka. Vsako polovičarstvo vodi v prepad.

Nemški narod se je do tega pojmovanja preboril; on kljubuje uničevalnim silam za blagor evropske kulture in civilizacije. Moja neomajna vera je, da bo nemški narod ta boj zmagovito končal in da bo Bog ta boj nemškega naroda in ž njim se sobojujočih evropskih narodov blagoslovil. Vi pa boste, če bo zmaga dosežena in ste z vašim bojem in vašim delom v blagor vaše domovine prispevali v blagor evropske skupnosti, ponosni in srečni in boste imeli zavest, da v najtežjem času niste omahovali.

Če pojdete s takim mišljenjem na delo v glavnem pomožnem odboru, ki naj s socialnimi dejanji ljudi vaše domovine tesneje poveže in s tem proti zastrupljenju z boljševiškim bacilom zavaruje, potem bo vašemu delu uspeh zagotovljen, vi pa boste doprinesli znaten delež k evropski zmagi in k ozdravljenju svoje domovine, vašega naroda in Evrope. Moja želja je, da v tem mišljenju delo začnete.«

*

Svetovalec dr. Doujak je pokrajinskemu socialnemu skrbstvu dal v svojih izvajanjih jasne osnovne smernice. Socialno skrbstvo sedanje dobe ne more in ne me biti birokratka ustanova, ki v daljših ali krajših razdobjih deli pomoč potrebnim in v stiski se nahajajočim, marveč mora biti ustanova, katere funkcionarji so v stalnih stikih s podpiranci, da jih vodijo, jim dajejo navodila ter jih vzgajajo k idealu socialne narodne skupnosti. Podpiranci se morajo zavedati, kdo je krivnjihove velike stiske, kdo jih je spravil skoraj na beraško palico in kdo jim pripravlja še večjo pogibel, ako bi se mu posrečilo polastiti se oblasti.

Vsi, ki so navezani na podporo iz narodnih socialnih skladov, so v prvi vrsti armada žrtev komunizma, zato je treba iz njih napraviti armado borcev za pravični socialni red, armado borcev za svobodo evropskih narodov, njihovo krščansko omiko in pred vsem za človeka vredno življenje, ki jim ga osporava sedanji sovražnik. Prav ti ,ki jim je vzel boljševizem prav vse, imajo pred vsemi drugimi pravico, da se bore za boljšo bodočnost, dočim je dolžnost ostalih, da jih v tej borbi podpirajo.

Podpornike in podpirance mora pri tem prevevati duh skupnosti. Ta pa zahteva kot pogoj temeljito duhovno preusmeritev, ki je človek ne more najti niti v liberalizmu niti v komunizmu. Le tabor, ki si je na svoj ščit napisal načelo splošnega evropskega reda, krščanske kulture in civilizacije, je sposoben, da se uspešno postavi po robu uničevalnemu prizadevanju, ki preti Evropi z zapada in vzhoda. Le v tem taboru je mesto za našega človeka, ki je na lastni koži preizkusil pogubne učinke boljševizma in plutokracije, ki si lastita vlogo modernega odrešenika, zraven pa brezobzirno uničujeta najvišje ljudske dobrine.

Usodni boj človeštva

Berlin, 25. nov. Pod naslovom »Usodni boj človeštva« piše »Berliner Nachtausgabe: Nemčija jasno ve, da stoji pred izbiro, ki jo je označil vojaški kritik nekega španskega lista, takole: »Zmaga ali Sibirija«. Zmaga — in v tem se nemški položaj bistveno razlikuje od položaja nasprotnikov — ne bi predstavljala zmage male skupine ljudi ali gornjega sloja, temveč zmago vsega naroda z izgradnjo vseh onih družbenih pridobitev, ki so v kratkem razdobju od l. 1935 do 1939 ostale še v povojih. Kdor je pred tako izbiro, piše list, si bo izbral boj in ga izvojeval. To spoznava tudi sovražnik. Francozom, ki so se priključili De Gaullu in skušajo trenutno s sunkom v zgornjo Alzacijo doprinesti svoj veliki delež k »zavezniški stvari«, je postalo mendtem jasno, da ne krvave več za Francijo, temveč za boljševizem, ki naj bi končno zavladal v zapadni Evropi. De Gaullova pot v Moskvo in uradna pariška izjava o sodelovanju s Kremljem sta odstranila vse dvome o francoski usodi, ako bi Nemčija podlegla, Angleže pa čaka kot plačilo za njihove krvave žrtve to, kar so londonski delavci izrazili s svojimi demonstracijami, namreč brezposelnost. Tu doživljajo Angleži že praktično to, piše »Berliner Nachtausgabe«, česar se angleški vojaki v številnih dopisih svojim listom tako boje, da so se že desettisoči prijavili za izselitev v prekomorske dežele. Amerika ne ne čaka pri velekapitalističnem gospodarskem sistemu svoje dežele nikaka drugačna usoda. »Ali je ta temna bodočnost ona velika stvar, za katero se sedaj bijejo bitke na zapadu?«, vprašuje »Berliner Nachtausgabe«. Postavljanje tega vprašanja pomeni istočasno obtožbo sveta, ki ne vidi največje dobrine v narodih in ljudeh, temveč v moči, ki gre preko mrtvih trupel, da se ohrani in pomnoži. Proti temu svetu se bori Nemčija, njen boj pa ni le nemški boj za usodo, temveč usodni boj človeštva sploh.

Krvavi spopadi v Bruslju

Amsterdam, 26. nov. Reuter javlja, da je prišlo v soboto prvič po »osvoboditvi« Belgije v Bruslju do krvavih spopadov, ko je hotela policija zadržati sprevod demonstrantov v vladnem okraju. Policija in demonstranti so oddali številne strele. Stražniki so uporabili tudi ročne granate. Mnogo ranjencev so morali odpeljati v bolnišnice. Demonstracijo je organizirala najmočnejša skupina belgijskega podtalnega pokreta nazvana »Front de l'Independance«. Množica, ki je vdrla v vladni okraj, je kričala tudi »Na vislice s Pierlotom«. Ranjen je bil neki stražnik in približno 20 demonstrantov. Zdravstveno stanje nekaterih oseb je nevarno. V finančnem ministrstvu so pričeli s terase streljati s strojnico, del demonstrantov pa so razpršili tanki s svojim ognjem.

Stockholm, 27. nov. V Bruslju je prišlo v soboto do krvavih demonstracij. Po zadnjih ugotovitvah je bilo ranjenih 35 ljudi. Do streljanja je prišlo tik pred Pierlotovim uradnim sedežem.

Stockholm, 27. nov. V zvezi z zadnjimi težkimi komunističnimi nemiri v Bruslju, v katerih so skušale od boljševiških ščuvalcev podžgane množice naskočiti vladna poslopja, je izjavil vodja belgijskega podtalnega pokreta Demany po vesti iz Londona: »Dogodek je razvil spor med Pierlotovo vlado in med nami v javen konflikt. Sporazum ali kompromis nista mogoča. Včeraj je bil med nami še nesporazum, danes pa je že odprt boj.«

Tolovajski zločini na Slovaškem

Bratislava, 27. nov. Slovaški tiskovni urad objavlja, da so ujele nemške čete pri čiščenju okrog Ružemberka več tolovajev, ki so zagrešili številne umore. Ujeli so tolpo, ki je požgala vso dolino Lubohne ter morila in ropala pod vodstvom medtem že ustreljenega slovaškega stotnika Gonde in rezervnega stotnika Viga, krščenega žida. Po izpovedih ujetnikov so obstojala med Gondo, ki se je zavzemal za samostojno Slovaško, in Vigom, ki je bil za slovaško-sovjetsko republiko, stalna nasprotstva.

Šest stopenj na potu v boljševizacijo

Nadaljevanje s 1. strani

stopajo sedaj le še najbolj izraziti komunistični fanatiki Kardeljevega in Kidričevega tipa. Očividno so ti ljudje mnenja, da so razni Marušči, Furlani in Kuharji že doigrali svojo »kerenščino« in da si odslej tudi OF lahko dovoli — igro z odprtimi kartami. Toda v narodni misli tesno strnjeno slovensko ljudstvo bo to igro obrezuspešilo tudi v bodoče kakor jo je znalo doslej.

Obrambna bitka pri Budimpešti

Boljševiški naval občutno popustil — Vsi prebijalni poizkusi so se izjalovili ob ogorčenem odporu nemških čet

Berlin, 27. nov. V srednji Madžarski je boljševiški naval v primeri s prejšnjimi dnevi občutno popustil. Strnjeni napadi, s katerimi je skušal sovražnik dokončati obkolitev madžarske prestolnice od vzhoda in odpreti pota preko gorovja Matra, da bi vdrl v Slovaško, so se doslej izjalovili ob [illegible]m odporu nemških in madžarskih čet. Vzhodno od Budimpešte so nemške čete obdržale svoje zaporne postojanke med Donavom in gorovjem Matra, sovražnik pa je tudi preko železnice Hatvan—Miškolc le na zapadu malenkostno napredoval, a še to proti severu. Napadi zadnjih dni z vsemi razpoložljivimi silami in sredstvi so se postopno razbili v sicer še močne, a po večini le s pehotnimi oddelki opravljene napade.

V dosedanji 13-dnevni obrambni bitki vzhodno od Budimpešte so preprečili oddelki vojske in SS skupno z letalci vse prebijalne poizkuse močnih sovjetskih oddelkov. Uničili so 272 oklopnikov. Poleg tega so razbili oklopniški lovci in protiletalski topničarji 63 oklopnikov in sestrelili 73 sovražnikovih letal.

V teh bojih sta dosegla stotnik Hartmann, nosilec najvišjih nemških odlikovanj za hrabrost, svojo 318., major Barkhorn pa svojo 283. letalsko zmago. Protiletalsko topništvo je bilo zlasti 23. in 24. t. m. posebno uspešno okrog Hatvana. Po izgubi svojih topov so napadli topničarji večkrat s karabinkami in oklopniško pestjo ter so skupno z madžarskimi tovariši uspešno obdržali svoje postojanke.

Japonci zavzeli Nanning

Ameriško letalstvo izgubilo svoje zadnje večje oporišče na južnem Kitajskem

Šanghaj, 27. nov. Japonske čete so zavzele po poročilih z bojišča v petek zjutraj Nanning v južnem Kvangsiju. Mesto in letališče sta popolnoma v japonski posesti.

Z zavzetjem Nanninga so prišle japonske čete v bližino 100 kilometrov od indo-kitajske meje. Zavzele so zadnje večje oporišče ameriškega letalstva v jugozapadni Kitajski. Tudi operacije severnozapadno od Liučaua so z zavzetjem Sengenciena, kakih 120 kilometrov severnozapadno od Liučaua dobro napredovale. Nad 100 tovornih avtomobilov z vojaškim materialom je padlo v japonske roke.

Nadaljnji hudi udarci ameriški mornarici

Tokio, 26. nov. Japonske podmornice so potopile v soboto v vodovju vzhodno od Filipinov veliko sovražnikovo nosilko letal in nek rušilec. Rušilec se je na mestu potopil.

Posebni napadalni zbor »Kamikaze« je dosegel v soboto pri napadu na sovražnikovo brodovje sledeče uspehe: potopil je eno veliko in eno srednjeveliko sovražno nosilko letal ter eno veliko križarko.

Pri dnevnem napadu proti sovražnikovim vojnim ladjam v zalivu otoka Leyte so uničili japonski mornariški letalci v petek v torpednim zadetkom v polno veliko sovražnikovo prevozno ladjo.

Istega dne ponoči so napadli japonski letalci s torpedi sovražnikove ladje v zalivu otoka Leyte. Ob tej priliki so poškodovali tri nadaljnje sovražnikove prevozne ladje.

Nov letalski napad na Tokio

Tokio, 27. nov. Razni oddelki sovražnih težkih bombnikov B 29 so se pojavili po Dometjevi vesti v ponedeljek nad Tokijem in okolico. Letala so metala iz neverjetne višine rušilne in zažigalne bombe. Stalen dež in nizki oblaki so preprečili sovražnikovim letalom točno bombardiranje važnih ciljev. Nastala je le lahka škoda na nevojaških napravah.

Tokio, 23. nov. Kakor javlja Domei, je izgubilo ameriško letalstvo na Kitajskem od prvega napada na Kiušin dne 16. junija letos 120 velebombnikov tipa »B 29«.

Tokio, 26. nov. Po zadnjih podatkih je bilo pri zadnjih dveh nočnih napadih na sovražno letališče na otoku Marotaju zažganih 52 velikih sovražnih letal, 20 srednjevelikih in 2 majhni letali, 5 velikih letal in 2 srednji letali pa sta bili drugače uničeni, tako da znaša celotno število sovražnih izgub 81 letal.

Odstop Bonomijeve „vlade"

Amsterdam, 27. nov. Reuter javlja, da je odstopila celotna Bonomijeva vlada. — Uradna izjava pravi, da so ostavko povzročili sklepi vladnih strank, ki so zahtevale, naj se ravna vladna politika po načelih posameznih strankarskih organizacij.

Ženeva, 27. nov. Že dolgo obstojajoča politična kriza v zasedeni Italiji, ki je vodila do odstopa Bonomijeve »vlade«, izvira po mnenju posebnega »Timesovega« dopisnika v Rimu iz nepremostljivih nasprotij med socialistično-komunističnimi in meščanskimi člani vlade. Komunisti so spravili na mesto državnega komisarja za borbo proti fašizmu po odhodu grofa Sforze svojega zastopnika Scocimarra, ki ima neomejena pooblastila za »čistilne« akcije proti fašistom, in ki po Timesovem poročilu »vsepovsod odkriva fašiste«. Postopanje proti fašistom je doseglo svoj višek, ko so komunisti odstavili kabinetnega šefa notranjega ministra Solerija. Tedaj je zahtevala polovica vlade takojšen odpoklic Scocimarra. Komunistični vodja Togliatti pa je dosegel, da je Scocimarro še nadalje obdržal preganjanje fašistov.

Nadaljnjo težko krizo je izzval boj za notranje ministrstvo, katerega vodi socialistični državni podtajnik Canegari. Vodstvo notranjega ministrstva med narodom zelo močno napadajo, ker ga dolže odgovornosti za naraščajočo nesigurnost na rimskih cestah, za vedno večje rope in roparske napade v nočnih urah. Socialni demokrati in komunisti pa pravijo, da je zmešnjav v Rimu kriva policija.

V vladi niso mogli več doseči sporazuma. Pogajanja so prišla na mrtvo točko, tako da je bil njen odstop neizbežen, zaključuje Times svoje posebno poročilo.

Poljska pod boljševiškim jarmom

Ženeva, 25. nov. V članku o poljskem vprašanju objavlja britanski tednik »Weekly Review« zanimive podrobnosti o razmerah, ki vladajo na zasedenem poljskem ozemlju.

V uvodu pravi tednik, da je spričo usode baltskih držav in najnovejših dogodkov v Rumuniji in Iranu vztrajanje poljskega begunskega odbora v Londonu pri dejanski neodvisnosti Poljske dokaj razumljivo. Nato piše dobesedno: »Depolonizacija« vzhodno od Curzonove črte je v polnem teku. Zanjo uporabljajo tri sredstva. Vse mlade Poljake mobilizirajo v boljševiško vojsko, na dnevnem redu so zelo obsežne deportacije v notranjost Sovjetske zveze, končno pa so sklenili lublinski odbor in vlade sovjetske Litve, Bele Rusije ter Ukrajine dogovor o nasilni preselitvi Poljakov na ozemlje zapadno od Curzonove črte. V skladu z dogovorom z Litvo morajo vsi Poljaki pred aprilom l. 1945 zapustiti vilnsko okrožje. Za Lvov je določil min. predsednik sovjetske Ukrajine 15. januar 1945 kot rok, ko bodo morali izginiti vsi Poljaki. V šolah vzhodne Poljske uvajajo komunistične učne načrte. Zemljo dele po vzorcu kolektivnih farm. Zapadno od Curzonove črte ima upravo nominalno lublinski odbor,- ki pa je dejansko popolnoma pod nadzorstvom sovjetske tajne policije. Ta ima zasedena vsa bistveno važna mesta. Najnovejši znaki iz Moskve kažejo, da v Kremlju sicer poudarja zunanjepolitično vlogo tega odbora, očitajo pa mu, da notranjepolitično ne postopa dovolj energično in temeljito.

Vanda Vasiljevska, Vitoš in general Berling so padli v nemilost. Slednjemu očitajo, da ni mogel preprečiti množestvenega pobega iz svoje armade. Obstoja sum, da je bil aretiran. Na vsem področju, ki ima upravo lublinski odbor, vlada velika zmešnjava, ker ga prebivalstvo kljub vsej propagandi ne priznava za zakonito oblast.

Amsterdam, 27. nov. Jan Kwapinski, ki mu je poverjena sestava nove poljske begunske vlade, ima po Reuterjevi vesti zelo pustolovsko preteklost. V letih 1905 do 1907 je bil aktivni revolucijonar na Poljskem. Neko rusko sodišče ga je zaprlo in obsodilo na smrt, vendar so mu kazen kasneje znižali na 15 let ječe. Pri izbruhu ruske revolucije so ga izpustili. L. 1912 se je vrnil na Poljsko, kjer jer bil kasneje predsednik kongresa poljskih delavskih organizacij.

Boljševiški teror v Makedoniji

Bern, 24. nov. Boljševiški odpor proti razorožitvi podtalnega pokreta prihaja v Grčiji do izraza v naraščajočih izgredih. Reuter prinaša v svojem poročilu iz Aten izjavo bivšega poslanca in grškega poslanika Levandisa, ki je prišel iz Soluna in izjavil, da so se tamkaj razmere posebno poslabšale. EAM, boljševiška podtalna organizacija, je aretirala vse uradnike, imenovane od atenske vlade. Izjava notranjega ministra pravi, da so gverilske tolpe EAMA ustrelile v Makedoniji nad 20.000 ljudi. Grški ministrski predsednik je potrdil resnost položaja.

Boljševiški izgredi v Rimu

Ženeva, 26. nov. »New York Times« poroča o dogodkih, ki so se odigrali pred kratkim v Rimu in o katerih list sam piše, da jih ne bi smatral za možne v »osvobojeni Evropi«. Ob pogrebu nekega zloglasnega italijanskega boljševika, Giorgija Mesittija, ki ga je ustrelil stražnik, ko je s svojim pajdašem slikal na stene uporniška gesla, so priredili boljševiki ogromne demonstracije. Na mestu, kjer je bil ustreljen, so postavili n. pr. oltar z napisom »Mesitti, mučenec svobode«, »Dol s krvavo monarhijo«. En cel dan so silili vse mimoidoče, da so se pred oltarjem odkrivali ali pa z dvignjeno pestjo »počastili« padlega boljševika.

Zakaj Stalin ne potuje v inozemstvo

Madrid, 27. nov. Politični tednik »Mundo« se bavi v svojem uvodniku z že večkrat opaženim trdovratnim Stalinovim protivljenjem, da bi se udeležil mednarodnih razgovorov izven Sovjetske zveze ali Moskve. List domneva, da se Stalin očividno boji, da ne bi med njegovo odsotnostjo izbruhnila revolucija proti njegovi diktaturi.

Nemiri v Sovjetski zvezi

Ženeva, 26. nov. Po informacijah, ki so prispele iz Sovjetske zveze preko Stockholma, so izbruhnili na jugu Sovjetske zveze resni nemiri. V gorah se zadržujejo velike protiboljševiške skupine, ki imajo velik vpliv na prebivalstvo. Vzrok temu je, da so odvzele sovjetske oblasti prebivalstvu veliko množino življenjskih potrebščin. Protiboljševiško gibanje je zavzelo v poslednjem času velik obseg.

Prodiranje židovstva v Sovjetski zvezi

Praga, 27. nov. Češka liga proti boljševizmu objavlja poročilo o naraščajočem vplivu židovstva v boljševiškem aparatu. Značilno je, da so v zadnjem času prišle celo pravoslavne cerkvene občine v židovske roke, dočim so židovske cerkve samostojne. Udeležba židov v krajevnih sovjetih postaja vedno večja in znaša že do 85%. Tudi GPU ima mnogo židov. V Kremlju se je število zaposlenih židov podvojilo in samo v diplomatski službi so na važnih mestih na novo nastavili 400 židov.

Zatemnitev od 16.40 do 7.

Opozorilo

Uprava policije opozarja občinstvo, naj od vseh policijskih organov, kadar vršijo pri strankah kakršne koli službene posle, zahteva, da se legitimirajo, čeprav jih poznajo kot policijske uslužbence. Ugotovili so se namreč primeri preiskav ali drugačnih nepravilnosti, ki so jih zagrešili posamezniki, izdajajoč se za organe uprave policije. Prav posebno pa naj občinstvo zahteva od organov, ki so v službi pri protidraginjskem odseku, da se legitimirajo s posebno legitimacijo tega odseka. Brez te legitimacije policijski organi ne smejo izvršiti nobene preiskave, zaplembe, pregledovanja lokalov ali podobnih pregledov, ki spadajo v pristojnost tega odseka.

Vsako, tudi najmanjšo nepravilnost, ki so jo že ali ki bi jo v bodoče zagrešili policijski organi, naj občinstvo zanesljivo javi osebno pri upravniku policije.

UPRAVA POLICIJE.

Gospodarstvo

Dr. R. Sajovic:

Izvršilni postopnik

Tolmač k zakonu o izvršbi in zavarovanju

V založbi Društva »Pravnik«, v njegovi zbirki med pravniki zelo priljubljenih pravnih priročnikov, je nedavno izšel V. zvezek, ki vsebuje *zakon o izvršbi in zavarovanju z obširnim tolmačem rednega vseučiliškega profesorja dr. Rudolfa Sajovica.* Knjiga, opremljena okusno kakor prejšnji priročniki, ima 560 strani in jo je natisnila tiskarna »Merkur« d. d. v Ljubljani.

Izvršilno pravo globoko posega v vsakdanje življenje in gospodarstvo. Po njegovih predpisih uveljavlja sodišče na upravičenčevo zahtevo svoje sodbe, sklepe, plačilne naloge, itd. z materialnim posegom v zavezančevo imovino, ker jih slednji ni sam izpolnil. Predpisi zakona o izvršbi in zavarovanju so zaradi tega zelo važni. Njihovo tolmačenje in uporaba v konkretnih primerih morata biti, kolikor je mogoče, enotna, da ne pride do razlik, ki so za prizadetega posameznika lahko zelo občutne. Ker je snov izvršilnega postopnika zelo obsežna, so take razlike v tolmačenju možne, čeprav jih judikatura z odločbami najvišjih sodnih instanc izravnava. Dober, strokovno neoporečen tolmač ali pa sistem, ki razlaga izvršilno pravo iz osnovne misli in se pri tem naslanja na veljavno pravo, lahko zelo vpliva na enotno tolmačenje.

Slovensko pravno slovstvo — ponosni smo na njegov razvoj v zadnjih 25 letih — doslej ni imelo ne sistema o izvršilnem pravu, ne tolmača k veljavnemu izvršilnemu postopniku. Pred 42 leti je društvo »Pravnik« izdalo Kavčnikov Izvršilni red, izšle so kasneje razne razprave v Pravniku in v nekaterih samostojnih publikacijah, vse to pa je po uveljavljenju novega zakona o izvršbi in zavarovanju mnogo premalo, zlasti če upoštevamo potrebe našega pravniškega naraščaja.

Izdajo novega zakona o izvršbi in zavarovanju je sicer oskrbela že pred 13 leti Tiskovna zadruga, bil pa je med tem že razprodan. Tako bo novi priročnik veljavnega izvršilnega prava zapolnil vse te vrzeli. Prednost nove izdaje, ki prinaša prevod besedila zakona v primeri s prevodom besedila izdaje Tiskovne zadruge nekoliko korigiran, pa je v tolmaču, ki ga je k posameznim členom napisal profesor dr Sajovic. Dasi se je moral pisec v teoretskem razglabljanju o izvršilnem pravu zelo omejiti, so njegova izvajanja vendarle več kot samo tolmačenje predpisov posameznih členov. Pazljiv čitatelj bo našel v dr. Sajovčevem tolmaču mnogo sistematičnih prvin, tako da bo imel po natančnem študiju pred seboj obrise enotne slike izvršilnega prava. Pisec tolmača se ni omejil samo na izvršilni postopnik, temveč je pritegnil k razlagi vse stranske zakone, ki so kakorkoli v zvezi z izvršilnim postopnikom. V priročniku samem so poleg zakona o izvršbi in zavarovanju objavljene uredba, s katero se je zakon uvedel, uredba o postavljanju in izbiranju izvedencev za cenitve nepremičnin, o njih nagrajanju in o postopku pri cenitvah, uredba o odložitvi izvršb proti civilnim osebam v vojaški službi, pravila, kako je postopati ob pripiranju zavezancev, ki služijo pri vojski, mornarici, obmejni četi ali orožništvu, uredba o hranarini in potnini izvršilnih organov in letos izdana naredba o podaljšanju rokov in odlogov obveznosti.

Poleg zakonov in uredb upošteva tolmač tudi judikaturo: odločbe kasacijskega sodišča v civilnih stvareh in odločbe v upravnih stvareh, ki jih izdaja društvo »Pravnik«, zbirko Themis, Vragovič - Milanovičeva Riješenja stola sedmorice i stola sedmorice (odjelj. B) u gradjansko pravnim stvarima in končno Rucner-Strohalovo zbirko Rješidaba stola sedmorice o gradjansko-pravnim stvarima. Nova izdaja izvršilnega postopnika s tolmačem prof. dr. Sajovica je nedvomno važna obogatitev našega pravnega slovstva. Društvo »Pravnik« zgledno nadaljuje svoje za našo pravno kulturo važno delo.

Gospodarske vesti

= **Izgube ameriške mornarice.** Severnoameriško mornariško ministrstvo je te dni objavilo izgube ameriške mornarice v teku dosedanje vojne na Pacifiku. Življenje je izgubilo doslej 20.000 mornarjev, pogrešajo nadaljnjih 9000 mornarjev, medtem ko je prišlo v ujetništvo 4500 mornarjev. Ranjenih je bilo 50.500 mornarjev.

= **Angleška dobroimetja in dolgovi v inozemstvu.** V teku vojne je bila Anglija primorana odprodati pretežni del svojih naložb v inozemstvu in se vrh tega zadolžiti nasproti inozemstvu. V teku debate v angleški spodnji zbornici je bilo te dni sporočeno, da znašajo prekomorske investicije Angležev le še 597 miljonov funtov, medtem ko so dolgovi nasproti inozemstvu narasli že na preko 3000 milijonov funtov.

= **Ameriške zlate rezerve se krčijo.** Leta 1941 so ameriške zlate rezerve dosegle 22 milijard dolarjev. V tem letu so pričele zlate rezerve zopet nazadovati. Novo pridobljeno zlato, ki je sicer priteklo v Zedinjene države v zadnjih letih, ni obogatilo ameriških zlatih rezerv, temveč so to zlato pokupile druge države. Po najnovejših podatkih so severnoameriške zlate rezerve od najvišjega stanja v letu 1941 nazadovale za 1.2 na 20.8 milijarde dolarjev. Ostale rezerve zlata, ki se nahajajo v Zedinjenih državah, pa so last drugih držav, so v istem času narasle za 5.3 milijarde dolarjev, namreč od 9 na 14.3 milijarde dolarjev.

Naročite se na romane „Dobre knjige"

Kronika

* **Führer je brzojavno čestital** portugalskemu državnemu predsedniku Carmoni k 75letnici.

* **Novi narodno-kitajski državni predsednik** Čenkungpo je prevzel v petek na slavnostnem zasedanju vsa mesta, ki jih je upravljal umrli Vangčingvej.

* **Olajšani predpisi za možitev učiteljic.** Nemški minister za prosveto je izdal naredbo, ki predvideva precejšnje olajšave za možitev učiteljic. V primerih, ko želi učiteljica dobiti službeno mesto v kraju, kjer se ji nudi prilika za možitev, je treba takšnim prošnjam v načelu ustreči.

* **Jefferson Caffrey** je bil imenovan za ameriškega veleposlanika v Parizu.

* **Mesto Crosseto** so poplavile visoke vode reke Ombrone. Utonilo je 30 oseb, kolikor je bilo doslej možno ugotoviti, škoda pa je občutna.

* **Novi strojni deli samo v zameno za stare.** Kmetijstvo potrebuje vedno pripomočke za obdelovanje polja. Ti pripomočki so v prvi vrsti stroji. Večkrat se na strojih kakšen del pokvari, da ga je treba nadomestiti z novim. V normalnih časih je vsak lastnik stroja lahko brez nadaljnjega nadomestil pokvarjene dele. Zdaj pa je opolnomočenec za stroje v Nemčiji odredil, da se smejo nadomestni deli za stroje izročati samo proti izročitvi pokvarjenih delov, pa še v teh primerih je dobava vezana na posebno dovoljenje. Nadomestni deli za stroje so razdeljeni v 8 kategorij in pri dobavi takšnih nadomestnih delov morajo lastniki pokvarjenih delov izročiti odgovarjajoče dele stroja državi brez odškodnine.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** Dotrpela je nadvse ljubljena soproga, mamica, stara mama, sestra, teta in tašča gospa Elizabeta **Pogačar**, soproga strojevodje. Pogreb pokojnice bo v torek 28. ob 16. popoldne z Žal, kapelica Sv. Jožefa k Sv. Križu. — Umrla je dobra mati, stara mama, gospa Neža **Drobne.** Pogreb bo v torek 28. novembra ob pol 16. popoldne z Žal, kapelica Sv. Krištofa k Sv. Križu. — Po dolgi bolezni je umrla gospodična Terezija **Vozelj.** Pogreb bo v torek 28. t. m. ob 14. popoldne z Žal, kapelica Sv. Petra na pokopališče pri Sv. Križu. — Pokojnim bodi ohranjen blag spomin, žalujočim svojcem izrekamo naše odkritosrčno sožalje!

u— **40letnico poroke** je praznoval te dni ugledni ljubljanski gostilničar, posestnik in mesar Ivan Marinšek s svojo vzorno življenjsko družico. G. Ivan Marinšek nosi sicer na svojih ramah že sedem »križev«, vendar je v družbi še zmerom zelo dovtipen in veder. Slavljenec se zelo zanima za sadjarstvo, v katerem je žel že lepe uspehe. Je odličen gospodar in zmeraj pripravljen za pomoč bližnjemu.

u— **V počaščenje spomina** najplemenitejšega človeka, nekdanjega planinskega in popotnega tovariša — prijatelja **dr. Otmarja Krajca,** daruje g. dr. Jos. C. Oblak po 250 lir Društvu slepcev in Podpornemu skladu zdravniških vdov.

u— **Sv. maša zadušnica** za pok. Dragomirom Uraničem, ki je umrl dne 21. septembra in ne novembra, se preloži na 5. december t. l. ob 8. uri.

u— **Namesto venca na grob** dragega nečaka in bratranca g. Dragota Čeča poklanjata rodbini Maks Velepič-Kandare 200 lir za otroško zavetišče v Streliški ulici.

u— **Za stare in onemogle** v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila ga **Ivana Majcen** 200 lir namesto cvetja na krsto pok. g. Dragota Čeča. Mestno županstvo izreka dobrotnici najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

u— **Slovenski Miklavž.** Gospodična Jela Vilfanova je za letošnjega Miklavža spet pripravila prijetno presenečenje staršem in otrokom. Po modelu malega kruhka iz našega etnografskega muzeja, starega nad 150 let, je izdelala v papirmašeju ličnega Mikgavža, ki je pestro poslikan. Izdelek gospodične Vilfanove je zelo prikupen ter bo nedvomno všeč malim obdarovancem, obenem pa je to narodopisno zelo zanimiv izdelek. Toplo ga priporočamo vsem, ki hočejo svoje drage razveseliti z Miklavževim darilom. Tega Miklavža si lahko vsakdo ogleda v izložbenem oknu trgovine Bat'a.

u— **IV. simfonični koncert Radia Ljubljane** bo v ponedeljek, dne 4. decembra ob 18. uri v veliki unionski dvorani. Spored bo izredno zanimiv in bo obsegal po eno simfonično skladbo Wagnerja, Brahmsa, Dvořaka in Liszta; pomožnemu Radijskemu orkestru bo dirigiral Drago Mario Šijanec. O koncertu bomo še podrobneje poročali. Predprodaja vstopnic s sporedi bo od jutri v sredo 29. t. m. v knjigarni »Glasbene Matice«.

u— **Ravnateljstvo I. mešane meščanske šole na Viču v Ljubljani,** se v imenu učencev in učenk toplo zahvaljuje družini Skumovc, ki je darovala za revne učence in učenke znesek 500 lir v počastitev spomina na ranjko Prekuh Jožico, tukajšnjo mešč. šol. učiteljico. — Ravnateljstvo.

u— **Nekaj beseda o ljubljanskem kruhu in pekih.** Tisti del prebivalstva, ki iz kakršnega koli razloga ne peče kruha doma, temveč ga kupuje pri pekih, ve povedati, da skoraj vsak pek peče drugačen kruh. Mnogokrat se zgodi, da imajo peki v isti ulici zelo različen kruh. Iz enotne moke, ki je sedaj na razpolago, se da zmesiti dober kruh, kar so dokazali mnogi peki, ne pa nizke, lepljive gmote.

u— **Ljubljanica je močno narasla.** Navadno mirna in plitva Ljubljanica je zaradi neprestanega deževja močno narasla in podi umazane valove kakor veletok po urejeni strugi skozi mesto. Jezno se zaganja v močni opornik srednjega mostu tromostja in se nemočno lomi ob njegovih betonskih stenah. Svoje dni bi bila ta most skoraj odnesla, tako je bila narasla, takratni opornik pa ni bil dovolj odporen. Morali so ga nemudoma ojačiti z novim betonskim ogrodjem. Grozeča nevarnost je bila odstranjena in most iztrgan pohlepnemu objemu jeze narasle Ljubljanice.

u— **Delo na tromostju.** Na tromostju so že nekaj dni v teku obnovitvena dela. Srednji most je namenjen izključno vozovnemu, oba stranska pa izključno osebnemu prometu. Vsi trije mostovi so asfaltirani. Svojemu namenu odlično služijo že mnog olet in so bili zelo solidno zgrajeni. Izredno živahen osebni promet pa je končno le izrabil asfaltni tlak, tako je bilo nujno temeljito popravilo. Sedaj so v teku dela na levem mostu v smeri proti Wolfovi ulici. Obrabljeno in popokano staro plast asfalta so odstranili in betonsko podlago ščistili. Z novo asfaltno mešanico je most tlakovan že do polovice. Promet se vrši tudi med delom.

u— **Popravila tramvajskih prog.** Zaradi močnega prometa cestne železnice so proge električne cestne železnice potrebne neprestanega popravila, zlasti na prometnejših krajih. Danes zjutraj so pričeli popravljati progo tudi pred glavno pošto, kjer je promet najbolj živahen. Ob kretnicah so odstranili granitne kocke s katerimi je tlakovana cesta in nato utrdili progo. Dela so se hitro nadaljevala in so bila kmalu končana. Delavci so na novo vložili kocke, jih prekrili s peskom in utrdili z lesenimi bati.

u— **FORMICOT PASTILE ZA DEZINFEKCIJO UST IN GRLA** dobite v lekarnah.

u— **Zlato uro je utajil.** V soboto, 18. tega meseca je policija aretirala znanega delomrzneža Alojzija Keržmanca, ki je po rodu iz Ljubljane in 44 let star. Keržmanc je nedavno dobil v roke neizkušeno kmetico z Dolenjskega, ki mu je zaupala damskoh zapestno uro iz duble-zlata. Keržmanc je uro takoj prodal nekemu trafikantu za 3200 lir in denar zapravil v veseli družbi. Policija je uro zaplenila in jo vrnila oškodovani kmetici. Keržmanca pa so izročili v zapore okrožnega sodišča, kjer bo prejel za svoj prestopek primerno plačilo.

u— **Ukradena kolesa.** V četrtek, 16. tega meseca je bilo ukradeno Albinu Dimniku v Bizoviku moško kolo znamke »Princes«, vredno 4000 lir. V soboto, 18. t. m. je neznan tat odpeljal na Miklošičevi cesti moško kolo Mirka Gloznika. Kolo je znamke »Original« in je vredno 8000 lir. V nedeljo, 19. t. m. je bilo ukradeno Stanku Zakrajšku pred gostilno Mrak na Rimski cesti moško kolo znamke »Dürkopp«, vredno 7000 lir. V torek, 21. t. m. je bilo ukradeno pred Figovcem moško kolo Mirka Gornika. Kolo je znamke »Siker« in je vredno 10.000 lir. Tri kolesa so bila ukradena v sredo, 22. t. m. Na Bleiweisovi cesti je neznan tat odpeljal Antonu Dovču moško kolo znamke »Dürkopp«, vredno 15.000 lir. Na Dolenjski cesti je bilo ukradeno Albinu Vrhovcu moško kolo znamke »Adler«, vredno 6000 lir. Na dolenjskem kolodvoru pa je bilo ukradeno Francu Škerjancu moško kolo znamke »Tajfun«, vredno 5000 lir.

u— **Lastnik naj se zglasi.** Na upravi policije hranijo žensko kolo »Diamant« s tov. št. 983.230, ki so ga našli. Verjetno izvira iz tatvine. Lastnik ali lastnica kolesa naj se zglasi na policiji v sobi št. 13, III. nadstropje, kjer mu bodo kolo vrnili.

Z Gorenjskega

O nemški državi kot ideji in dejanju je govorila v Celovcu te dni dr. Nelia Kabuscheva. Predavateljica je predočila v kratkih potezah zgodovino nemškega ljudstva z ozirom na prostor, ki ga zavzema. Govorila je zlasti o duhu in moči, ki povezuje nemški narod. Pokazala je na Šibke strani rimskega imperija, katerega so zadušili tuji vplivi ter ga privedli na rob propada. Na koncu je predavateljica podčrtala Führerjeve socialne reforme. Za svoja izvajanja je žela toplo pohvalo poslušalcev, predstavniki stranke pa so se ji za izvajanje javno zahvalili.

Smrt bivšega predsednika koroškega deželnega sodišča. Dne 19. novembra je umrl v Hochzirlu upokojeni predsednik koroškega deželnega sodišča dr. Alfred Vorbeck, ki se je narodil l. 1890. v Št. Jurju pri Celju. Študiral je na univerzi v Gradcu. V septembru 1913 je stopil v službo pri graškem sodišču, l. 1914. je odrinil k vojakom, l. 1919. pa je bil imenovan spet za sodnika pri graškem sodišču. Iz Gradca je odšel na Koroško, kjer je nastopil leta 1931. službo v Celovcu. Dne 1. oktobra 1938 je bil imenovan za predsednika deželnega sodišča. V službi je bil zelo vesten in pravičen, politično pa se je že takoj v prvem času pridružil narodnosocialistični stranki.

Beljaški župan je izdal naredbo o omejitvi plina. Odslej je prepovedano uporabljati plinske naprave za ogrevanje prostorov. Dovoljeno je uporabljati plin samo še za kuho. Potrošniki, ki bi ravnali v nasprotju s temi predpisi, bodo kaznovani in ne bodo smeli več uporabljatii plina za gospodinjske namene.

Na vzhodnem bojišču je padel naddesetnik Alojz Kanalec iz Rožeka. Zapušča ženo Katarino, tri otroke in mater. — V vojaški bolnišnici je umrl vojak Matevž Dobernik iz Sv. Jakoba v Rožu. Zapušča ženo in dve hčerki. Nadalje je padel na vzhodu naddesetnik Franc Hrovat. Zapušča starše, brate in sestre ter nevesto. — Na zapadnem bojišču je padel 7. oktobra desetnik Kurt Zagajše iz Celovca. Prav tako ja padel na vzhodnem bojišču 22. novembra grenadir Franc Mahorka, rojak s Koroškega.

Žrtev terorističnega letalskega napada v Celovcu je postala Agneza Živkovič, vdova po majorju. Pokojnica zapušča sorodnike na Koroškem, na Dunaju, v Piacenzi in v Berlinu.

Desno roko si je zlomil učenec Engelbert Figo iz Vetrinja na Koroškem. Padel je na cesti. Prav tako si je zlomila levo nogo Celovčanka Marija Schnableggerjeva, kateri je zdrsnilo na cesti. Koroški listi svarijo prebivalstvo, naj bo opreznejše pri hoji v sedanjem hladnem času.

S Štajerskega

Z nemškim križcem v zlatu je bil odlikovan 20letni poročnik Karel Sommer iz Cmureka na Štajerskem. Nemški listi poudarjajo, da je Sommer eden najboljših vojakov v diviziji, kateri je dodeljen. Izkazal se je doslej že v mnogih boih na vzhodu in zapadu. Dne 20. decembra lanskega leta je bil odlikovan z železnim križcem I. razreda.

V Jurkloštru je umrl na svojem posestvu dne 24. septembra t. l. upokojeni polkovnik g. Anton Petrinčič. Dolgo je bolehal, naposled ga je smrt pobrala v 61. letu starosti. Pokopali so ga v Loki pri Zidanem mostu.

Ranjenci na vodilnih mestih v obratih. Doslej je bila pri pohabljencih nemške vojske navada, da so ostali v bolnišnici tako dolgo, da so se tam popolnoma izlečili. Višji štabni zdravnik dr. Pfab pa je sedaj na podlagi izkušenj z novo delovno terapijo napravil predlog, naj bi se invalidi, ki so še potrebni zdravniške nege, zaposlili v industriji. Na ta način bi si skrajšali pot k novemu poklicu ali pa bi se v razmeroma krajšem roku lahko privadili novemu delu. Obratovodja nekega večjega obrata na Štajerskem je v zvezi s tem predlogom sklenil, da bo vojne invalide namestil v svojem podjetju na vodilnih mestih. Praksa kaže, da se dajo invalidi na ta način prav uspešno zaposliti zlasti v podjetjih, kjer delajo večina inozemski delavci. Štajersko podjetje je doslej zaposlilo do 70 invalidov ter je zanje zgradilo tudi posebne barake.

Iz Trsta

Prekontrolirani vlak. Te dni so organi gospodarske policije prekontrolirali na tržaškem osrednjem kolodvoru vlak iz Latisane. Našli so pri 124 potnikih 3.000 kg živil. Posamezne količine živil so bile prijavljene tržaškemu prehranjevalnemu ravnateljstvu, ki bo sedaj dotičnim potnikom odtegnil odgovarjajoče število odrezkov za posamezna živila na njihovih živilskih nakaznicah.

Ljudsko gibanje. Dne 22. in 23. novembra je bilo v Trstu 36 smrtnih primerov, 2 rojstvi in 6 porok. Dne 24. novembra pa 7 rojstev, 18 smrtnih primerov in 3 poroke. V oktobru je bilo na področju tržaške pokrajine 351 rojstev in 482 smrtnih primerov.

V stanovanju ustreljena. Okoli 21.30 sta se pojavila v stanovanju Antona Dala Via v IV. nadstropju ulice P. Revoltella 22, dva okoli 30 let stara plavolasa moška. Odpret jima je šel 63letni tast Antona Dala Via Marin Pečenko, ki je stanoval v pritličju iste hiše in ki je prišel po večerji mlado na razgovor k svojemu zetu. Neznana moška sta zahtevala od Pečenka, da zapre vrata ter da jima sledi. Ker pa je Pečenko to odklonil, sta ga ustrelila v glavo. Bil je pri priči mrtev. Prihitel je Dala Via, ki sta ga ustrelila v srce. Tudi on je bil pri priči mrtev. Nadaljnji strel je ranil Pečenkovo ženo Klelijo, staro 61 let, ki je bila prepeljana v tržaško bolnišnico. Tržaška policija skuša izslediti oba morilca.

Iz Gorice

Pomožna postaja v zaklonišču pod Gradom. Prefektovni pokrajinski odbor za protiletalsko zaščito v Gorici je uredil v zaklonišču pod Gradom, ki še ni sicer na razpolago občinstvu, posebno pomožno postajo, kamor se bodo v primeru potrebe lahko zatekali meščani po zdravstveno pomoč.

Zlato poroko sta praznovala te dni v Gorici tipograf Jožef Jug in njegova žena Uršula Bašer.

Poslovni čas denarnih zavodov. V smislu nove odredbe so goriški denarni zavodi odprti do 13. ure, če je končan alarm pred 12. uro. Če pa traja alarm po 12. uri, potem morajo biti denarni zavodi odprti od 15. do 16.

Mrtev in ranjen zaradi eksplozije ročne bombe. 18 letni Emil Koren ter 28 letni Ivan Petrov sta našla pri nabiranju suhljadi v nekem gozdu v okolici Vipave ročno bombo, ki je eksplodirala. Petrov je bil pri priči mrtev. Korena so prepeljali v goriško bolnišnico.

Avtobus je zgorel na progi Gorica—Gradišče ob Soči. Človeških žrtev na srečo ni bilo. Škodo cenijo na nad 200.000 lir.

Neverjetno naključje. 58 letni upokojenec Ivan Medeot iz Ločnika je stopal preko Travnika. Nenadoma se je zgrudil zaradi slabosti. Mimojdoči so mu priskočili na pomoč. Med njimi je bila tudi gospa Lucija L. iz Carduccijeve ulice, ki je opazila na upokojenčevem prstu svoj poročni prstan, ki ga je bila izgubila pred nekaj urami. Ko se je Medeot osvestil, je izpovedal, da je našel prstan pol ure pred tem pred kinogledališčem na Travniku. Medeot je lahko na podlagi izpovedb dveh prijateljev dokazal, da je prstan res našel.

Beležnica

KOLEDAR

Torek, 28. novembra: Gregor III.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Serenada.
Kino Sloga: Črni talar
Kino Union: Majhna dekleta, velike skrbi.
Kino Moste: Noč v Benetkah.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta 47.

Zatemnitev od 16.40 do 7.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 28. novembra ob 16.30: **Marija Stuart.** Red Premierski.
Sreda, 29. novembra ob 16.30: **Življenje je lepo.** Red Sreda.
Četrtek, 30. novembra ob 16.30: **Marija Stuart.** Red Četrtek.

*

Friedrich Schiller: »Marija Stuart«. Tragedija v petih dejanjih (sedmih slikah). S porabo Cegnarjevega prevoda, poslovenil O. Župančič. 1. in 6. slika: soba v fortheringhayskem gradu, 3. slika: gaj v Fortheringhayu, 2., 4. in 7. slika: soba pri Elizabeti, 5. slika: Galerija.

OPERA

Torek, 27. novembra ob 16.30: **Clivia.** Red B.
Sreda, 29. nov. ob 16.30: **Jenufa.** Red D.
Četrtek, 30. novembra ob 16.30: **Clivia.** Izven. Cene od 60 lir navzdol.

*

Sodobna opereta iz filmskega življenja je Dostalova »Clivia«. Libreto: C. Amberg. V slikovito Boliguaysko pokrajino postavljeno dejanje, kjer nastopajo gauchi, je živahno in razgibano. Moderna šlagerska glasba vsebuje pevne, učinkovite točke.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

TOREK, 28. NOVEMBRA

7.00—7.10: Poročila v nemščini; 7.10—9.: Jutranji koncert; vmes: 7.30—7.40: Poročila v slovenščini; 9.00—9.10: Poročila v nemščini; 12.00—12.30: Napoved sporeda — nato: Opoldanski koncert; 12.30—12.45: Poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini; 12.45—14.000: Koncert za razvedrilo — Radijski orkester vodi D. M. Šijanec; 14.00—14.15: Poročila v nemščini; 14.15—15.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Od dveh do treh — šare meh; 15.00—17.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda (glasba); 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini; 17.15 do 18.30: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Popoldansko kratkočasje; 18.30 do 18.45: Pregled skortnih dogodkov (nemško in slovensko); 18.45—19.00: Zdravniška ura, dr. Šalamon Branko: Rojstva in smrti med našim narodom; 19.00—19.30: Slovenska ljudska oddaja; 19.30—19.45: Poročila v slovenščini; 19.45—20.00: Aktualno predavanje (prenos); 20.00—20.15: Poročila v nemščini; 20.15—21.00: Dunaj pozdravlja Ljubljano; 21.00—22.00: Komorna glasba - Trio za flavto, gosli in čelo — igrajo: Slavko Korošec, Miran Viher in Adolf Zupanc, solistka Jelka Stantič — violina — pri klavirju Marjan Lipovšek; 22.00—22.15: Poročila vnemščini; 22.15—23.00: Plesni orkester vodi M. Vodopivec; 23.00—24.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda (glasba).

Kultura

O pomanjkljivostih naše literature

Problem pomanjkljivosti slovenske dramatike, kakor ga obravnava dramaturg prof. Moder (glej »Jutro« z dne 25. t. m.), je tako značilen in zanimiv, da bi mu kazalo posvetiti še nekoliko pozornosti. Pri tem ne nameravam razpravljati o stališču, ki ga je zavzel pisec omenjenega sestavka, marveč samo razširiti obseg problema.

Ne smemo prezreti dejstva, da je slovenska dramatika od časa, ko so bile tožbe o nezadostnosti razvoja naše dramatske literture še pogostejše, znatno napredovala in dosegla nekatere očitne uspehe ne samo pri nas doma, marveč celo na tujih odrih. V splošnem podoba slovenske dramatike, če upoštevamo vse literarne stile in smeri, nikakor ne kaže, da bi bilo s slovensko izvirno dramo slabše, kakor je — sorazmerno temu, kar dramatika po številu in kvaliteti prispeva v drugih slovstvih — s slovenskim romanom.

Res je namreč, da tudi v romanu še nismo dosegli višine, ki bi nam omogočila polnovredno reprezentanco v mednarodni literaturi. Spomnimo se samo nekaterih značilnih romanov skandinavskih narodov in Fincev ter primerjajmo njih objektivno razložljive vrednote (pomembnost in originalnost vsebine, moč fabuliranja, tehtnost kompozicije, nevsakdanja in vendar preprosta tehnika pripovedovanja, izvirnost stila, dognanost fraze itd.) z našimi najboljšimi romani. Ob tej primerjavi, ki bi bila vredno daljšega obravnavanja, se ne glede na zadnjo in končno odločitev o umetniški vrednosti romana, t. j. na subjektivno vrednotenje dela, pokažejo značilne tehnične in druge pomanjkljivosti na slovenski strani. Ni mogoče reči, da bi naš romanopisec ne poznal življenja in ne bil sposoben dogledati neskončnih vezi, ki obstoje med človekom in ostalim življenjem; lahko bi dokazali, da imamo Slovenci vrsto pisateljev, ki so dobri opazovalci in tudi spretni fabulisti. Zakaj kljub temu niso še vedno ustvarili kaj več romanov, ki bi se mogli — kakor romani nekaterih pisateljev drugih manjših narodov — ponašati s sodobno evropsko višino, to je seveda preširoko vprašanje, da bi ga mogel samo nakazati v članku, ki je spisan in margine vprašanja naše dramatike.

Vsekako se zdi, da je kljub dejstvu, da smo dobili zlasti v zadnjih desetih, petnajstih letih kvalitetno prav dostojne romane in uspešne nove drame, umetniško težišče slovenske literature še vedno v liriki in v lirični prozi, ne pa v izraziti pripovedni literaturi in ne v dramatiki. Ta ugotovitev nikakor ni nova in tudi ne nečastna za naše slovstvo; nemara bi jo mogli razložiti s sociološko in psihološko razčlembo slovenskega naroda in njegovih življenjskih pogojev, predvsem pa njegove mentalnosti. Če se prav spominjam, je znameniti češki kritik Arne Novák ugotovil isto stanje tudi pri Čehih, ki so večji in povrh, bi se zdelo, za epično in dramatsko tvorbo bolj »predestiniran« narod. Postavil je to trditev v času, ko so imeli nekateri češki dramatiki lepe uspehe doma in v tujini in je bila produkcija v tej zvrsti večja ko kdaj koli. Nedvomno je vprašanje dobre in pomanjkljive dramatike in pripovedne književnosti preveč zamotano, da bi ga mogli razložiti samo z nekaterimi vzroki in celo s samo tehnično nedoraslostjo našega ustvarjalca. Zakaj smo predvsem »lirični« in zakaj nimamo tolike izraznosti in moči tudi v epiki in dramatiki, ni vprašanje, ki bi ga bilo mogoče rešiti s površno in bežno razčlembo, ampak bi moralo postati eno izmed pogosteje in kar se da z mnogih strani obravnavanih vprašanj naše slovstvene kritike in esejistike.

Mar drži mnenje, da je premoč ličnega izraza posledek mladosti neke literature in da epika in dramatika dosezata viške šele počasi, na slovstvenih tleh, ki so že dodobra obdelana in tradicionalno bogata? Ali je mogoče trditi, da je bilo naše narodno življenje iz vnanjih (geografskih, političnih, socialnih, gospodarskih in drugih) razlogov premalo razčlenjeno, preveč znivelirano v svojih civilizacijskih oblikah, da bi ponujalo romanopiscu in dramatiku obilo nove, zares izvirne snovi? Skandinavske literature bi govorile za težo teh vplivov, toda balkanske, v katerih je na pretek literarno še neizrabljene, bogato razčlenjene in originalne snovi, niso vzlic temu dosegle ne v epiki in ne v dramatiki nobenih izrednih viškov. (V dramatiki je bil Nušič zaradi originalne tvarine in spretne obdelave svojih komedij še najpomembnejši). Očitno je, da mora dobra snov najti svoje nadarjene oblikovalce in da si mora talent usvojiti tudi zrelo tehniko.

Ko smo minule mesece brali roman Olesena Loekkena »Zmaga Klavsa Bjerga«, smo morali občudovati pripovedne kvalitete tega pisatelja, ki je kot preprost danski obrtnik spisal delo, kakršnega bi bili lahko Slovenci zelo veseli, če bi ga dobili; tako domače in vendar tako človeško delo bi bilo pač šlo uspešno v svet, kamor bi ne mogli prodreti mnogi pri nas renomirani domači pripovedni spisi. V čem je skrivnost tega uspeha in našega »neuspeha«? Nikakor ne v vnanjih okolnostih (položaj Dancev in položaj Slovencev v Evropi; gibanje kulturne politike), marveč v tem, da Olesen Loekkenov roman (eden izmed mnogih primerov, ki bi jih lahko navedel) ni samo spisan s talentom in dobro zgrajen, ampak ima v sebi snov, ki je tudi za tujega bralca nova, mikavna in vzlic vsej lokalni barvitosti — ali prav zaradi nje — tudi človeško pomembna, zagrabljiva in nehote ustrezna splošnemu evropskemu okusu.

To, kar velja za pripovedna dela, velja tudi za dramatska. Finska drama »Žene na Niskavuoriju«, ki smo jo videli pred leti na našem odru, ni stvaritev izredne umetniške pomembnosti in velike izrazne sile, vendar bi bilo želeti slovenski dramatiki samo nekaj del, ki bi bila v zasnovi tako svojstveno zanimiva, življenjsko razgibana in učinkovita kakor je to mednarodno znano delo pisateljice, o kateri vemo, da je bila prav tako malo »šolana« v dramatiki, kakor Olesen Loekken v pripovedni umetnosti.

Včasi drami niti ne manjka mnogo, da postane učinkovita in vendar zaradi teh odpravljivih pomanjkljivosti obtiči marsikatero domače delo na stopnji, ki jo Nemci označujejo »das Buchdramma«. Hudo je, če ji manjka prave, originalne in v čemer koli življenjsko značilne in človeško pomembne snovi; v tem primeru bi samo velik rutiner, skušen dramatski tehnik napravil z dobrim režiserjem iz notranje revščine vsaj enosezonski komad. (To smo mogli prejšnje sezone spoznati v nekaterih primerih iz italijanske dramatike).

Večidel manjkajo našim dramatikom ostrejši pogledi za notranjo dramatičnost, za važnost in nevažnost, t. j. za organsko utemeljenost posameznih prizorov, za atmosfero, v kateri mora celotno dejanje »dihati«, za odrsko učinkovitost dialoga in pod. Če bi se naši gledališčniki manj bavili s sekundarnim, za samo gledališče sploh nevažnim problemom tako imenovane kritike in bi se bolj posvečali širjenju in razglabljanju dramatske teorije, dramaturgije in gledališke estetike, bi imela naša dramatika od tega več koristi, kakor je ima od diskusij s poročevalci in od navodil, ki jih le-ti ne morejo izpolnjevati.

Če smo Slovenci prvenstveno »lirično« doživljajoče ljudstvo, ni še rečeno, da bo ostalo samo pri doseženih višinah v liriki. Nemogoče in nepotrebno je zanikavati stalen napredek v naši pripovedni in dramatski literaturi. Če nas znamenja ne motijo, bo nastopil prav po sedanji vojni velik razmah epične in dramatske literature. Kajti ta vojna nam vse drugače kakor prejšnja odpira poglede v samo brezno življenja in kopiči neizmerno svojskega, epično še neizrabljenega doživljajskega gradiva, obširen rezervoar za prihodnje pisatelje. Naš narod gre sedaj skozi svojo heroično dobo, kakor ni šel še nikdar, odkar ima svoje pripovedno slovstvo. Tudi grška tragedija je nastajala v nemirnih in prelomnih časih, v ostrih konfliktih med voljo in realnostjo, med akcijo in naodo. To je kvas za poznejše nastajanje močnih dramatskih del; to je snov, ki si bo sama iskala nadarjenih oblikovalcev, namesto da bi le-ti trudoma iskali snovi. Zato je pričakovati, da po teh usodnih in elementarno pretresljivih konfliktih dobimo tudi Slovenci dramo, ki bo z močnim vzgonom svojih umetniško doživljenih, intuitivno očiščenih življenjskih konfliktov pometla iz našega dramatskega ustvarjanja sleherno lirično-novelistično navlako in nam šele daja pravo slovensko tragedijo in dramo. Slovensko in obenem občečloveško, zakaj samo iz te spojitve se lahko zaiskri resničen dramatski ogenj in šine tudi čez daljne horizonte.

Nove knjige

Uredništvo je prejelo naslednje nove knjige:

Evgen Lovšin, **V Triglavu in njegovi soseščini.** Planinske študije in doživetja. Slike uredil prof. Janko Ravnik. Opremil Tone Bitenc. Založilo slovensko planinsko društvo v Ljubljani. 340 strani, format 16.50 × 23.50

Ksaver Meško, **Na Poljani.** Za pisateljevo sedemdesetletnico. Z uvodom Severina Šalija. »Slovenčeva knjižnica« štev. 101. 184 str., format 14 × 19.50

Teodor Jeske Choinski, **Poslednji Rimljani.** Zgodovinski roman iz časa Teodorija Velikega. Prevedel dr. Fran Bradač. »Slovenčeva knjižnica« št. 102. Prva knjiga, 200 str. Druga knjiga, 192 str.

G. Th. Rotman: **Sambo in Joko.** Priredil Vladimir Levstik. Iz zbirke slikanic »Polica za male«. Izdala in založila knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, natisnila Narodna tiskarna. 137 slik z besedilom, format 20.50 × 16.50.

Ksenija Prunkova, **Miček Tiček.** Mladinska povest. Spisala in ilustrirala Ksenija Prunkova. (Z večbarvnimi ilustracijami). Tisk in založba litografije J. Čamažar v Ljubljani. Cena L. 52.—.

O posameznih knjigah še pripravljamo podrobnejše poročilo, v kolikor nismo o njih že pisali.

Lepa in cenena knjižna darila

so knjige, ki jih je založila Zimska pomoč. Gotovo si boste izbrali eno izmed spodaj navedenih zbirk, ki smo jih pripravili za Miklavža in Božič.

I. 30 zbirk à 130.— lir:

Jurčič: Cvet in sad, ljudska izdaja; Matičič: Petrinka; Vašte: Umirajoče duše; Tri pravljice; Šali: Spev rodni zemlji (podpisan).

II. 100 zbirk à 150.—lir:

Bevk: Po živalskem svetu; Jurčič: Cvet in sad, boljša izdaja; Gregorčič: Oljki, boljša izdaja; Jenko: Zbrani spisi; Šali: Spev rodni zemlji (podpisan).

III. 20 zbirk à 250.— lir:

Bevk: Po živalskem svetu; Velikonja: Anekdote; Jurčič: Cvet in sad, boljša izdaja; Zbornik Z. P. 1944 (podpisan); Šali: Spev rodni zemlji (podpisan).

IV. 50 zbirk à 300.— lir:

Gregorčič: Oljki, ljudska izdaja; Jurčič: Cvet in sad, boljša izdaja; Zbornik Zimske pomoči (podpisan); Maleš: Cankarjeve risbe; Šali: Spev rodni zemlji.

V. 20 zbirk à 440.— lir:

Podlimbarski: Gospodin Franjo; Gregorčič: Oljki, boljša izdaja; Zbornik Zimske pomoči (podpisan); Tavčar: Cvetje v jeseni; Šali: Spev rodni zemlji (podpisan).

Vse te zbirke prodajamo le v Gradišču št. 4 (pred Dramo), kjer prodajamo te in nekatere druge knjige tudi posamezno.

SPORT

Bilo je samo pol uspeha

Včeraj je bila z zamudo odigrana okrnjena medmestna tekma Celovec — Ljubljana z izidom 2:2 (2:1)

Ljubljana, 27. novembra.

Dva huda zarotnika so imeli agilni prireditelji včerajšnjega najbolj oficielnega nogometnega srečanja med Celovcem in Ljubljano, ki naj bi bil najbolj zveneče zaključil letošnjo serijo medsebojnih sportnih nastopov med Koroško in Ljubljano, in sicer — sirene in vreme. Medtem ko so se z vremenom prireditelji, igralci in tudi gledalci lahko sprijaznili že v soboto, še bolj pa v nedeljo dopoldne, so se glasovi siren pojavili čisto nepričakovano in ob tako neprikladnih časih ,da so precej občutno posegli v razvoj neposrednih dogajanj pred nastopom enajstoric. Pod vplivom obeh omenjenih činiteljev je propagandna stran prireditve, ki je bila po nedavnih dobrih vzorcih izvedena kar se dá učinkovito, močno obledela ter je bila tekma odigrana v prav vsakdanjem okolju domače prvenstvene ali prijateljske tekme. Vsekakor glede na pozno sezono in zelo neprijetno vreme niti ni tako malo, če se je na igrišču Ljubljane na Dunajski cesti nekako do srede prvega polčasa zbralo dobrih 1000 gledalcev, ki so bili pripravljeni na vsako žrtev in so slednjič v trdem mraku tudi srečno dočakali konec te reprezentančne tekme.

Naglica ni prida

Že v skladu s temi zunanjimi okoliščinami tudi sportni okvir tega nogometnega dvoboja skoraj ni mogel presegati vrednosti povprečnih tekem, ki smo jih letošnjo sezono videli precej izmed maloštevilnih, ki niso bile odigrane kar tako, da so si nekateri najbolj navdušeni prijatelji te igre razgibali otrple ude. Tla na igrišču so bila močno razmehčana in spolzka, igra se je začela s skoraj enourno zamudo v močno ohlajenem ozračju in tudi obe enajstorici, ki sta se v vsej naglici mogli predstaviti občinstvu, sta kazali najrazličnejše vrzeli. Gostje iz Celovca so pač poslali na travnik, kar so pripeljali s seboj, domačini pa so se na poti od doma do igrišča še zamujali, tako da je do odmora ljubljansko moštvo nastopilo deloma zakrpano. Toda glavna je bila včeraj popoldne samo zahteva, da je treba hiteti in še enkrat hiteti, kajti sicer bi se bili morali odreči celo temu odlomku s takim veseljem napovedanega dogodka na domačem igrišču. Vsa ta naglica pa seveda sportni ravni tekme ni koristila, temveč se je precej dolgo držala tudi slehernega igralca, ki se je vsem do zadnjega samo silno mudilo, pri tem pa so pozabljali na mnogo tega, kar sicer že dobro znajo.

Remis z dvema goloma

Izid tekme, ki je ostal bolj po naključju kakor po dogodkih samih neodločen z dvema zgoditkoma na vsaki strani, pomeni po vsem tem, kar smo v 70 minutah igre — nasprotnika sta se dogovorila za skrajšanje redne igre na dva krat 35 minut — pomeni za ljubljansko enajstorico samo pol uspeha, za Celovčane pa prav gotovo častno rešitev včerajšnje naloge. Domačini, ki na takem terenu običajno lahko skrijejo marsikateri tehnični nedostatek in se te prednosti že dolgo poslužujejo uspešno, so imeli tudi včeraj na kupe takih priložnosti, da bi jim bilo treba samo malo več prisebnosti in malo več sreče, pa bi bili izid lahko občutno obrnili v svojo korist. To velja posebno za prvih 35 minut tekme, ko so bili v ospredju na zapadni strani igrišča, kjer so bile luže vse manj razsežne in zavlačujoče kakor na nasprotni strani, kjer je cela kopica dobrih žog šla svojo pot brez sodelovanja igralcev. Mnogo takih priložnosti je šlo po vodi, mnogo drugih pa je z bliskovitimi posegi dokončno razčistil neprekosljivi celovški vratar Razbornik — to je bivši član ljubljanskega Hermesa in igra zdaj v beljaškem sportnem društvu — ki je bil brez dvoma najboljši mož na prostoru. Včerajšnji remis se gotovo ne sme presojati najstrožje, temveč bi bilo treba za dokončno sodbo o obeh enajstoricah najprej sestaviti dve pravi reprezentanci, potem pa odigrati novo tekmo v pravem okolju, predvsem pa brez siren in po možnosti tudi brez dežja in blata.

Ljubljanska enajstorica,

ki je nastopila v napovedani sestavi brez Perhariča kot desnega krilca — tega je zamenjal Rot — in z Makovcem namesto Kumarja (samo do odmora) v splošnem ni imela najslabšega dneva. Posamezne vrste so bile dobro razpoložene, dovolj hitre in tudi zadosti požrtvovalne. Med te spada predvsem krilska vrsta, kjer je najbolj ugajal srednji krilec Pupo, pa tudi napad je pridno uhajal na nasprotnikovo stran in v dolgih odlomkih igre držal goste v kleščah. V umetnosti zaključevanja akcij in streljanja na gol pa je imel napadalni kvintet manj srečno roko; deloma zaradi težkih tal, deloma pa po nepazljivosti je zaigral mnogo zrelih pozicij in si dal razen tega še razbiti marsikatero lepo pripravljeno potezo. Zadnje formacije moštva so bile solidne; tam se je posebno odlikoval branilec Nagode, ki je nekajkrat posegel v dogodke, ko se je zdelo že vse brezupno. Čeprav je torej včeraj v tej enajstorici »za silo« šlo in bi bila gotovo zaslužila celoten uspeh, je vendar prav tako res, di bi bilo treba v pravi reprezentanci Ljubljane nekatera mesta izpopolniti z drugimi močmi. Zakaj se ni zgodilo tako in čemu je bilo dobro tako, na to bo treba o priliki še spregovoriti.

Gostje iz Celovca,

so se predstavili s temle moštvom: Razbornik, Tičar, Rukavina, Rieder, Palkovič, Belakovsky, Melchior, Macher, Dorrjen, Gajšek, Belak. Imena kažejo, da so tudi reprezentanco Celovca sestavljali po ljubljanskem kopitu in pritegnili vanjo razen celovških igralcev tudi nekatere najmočnejše igralce iz Beljaka ter znanega branilca Tičarja z Jesenic. Očitno so torej tudi gostje imeli skrbi in težave s sestavo moštva, kar se je nazadnje moralo poznati tudi na igrišču. Najdragocenejšo moč so imeli vsekakor v že omenjenem vratarju, ki jih je nemalo reševal pretečega poraza, pa tudi oba krepka branilca sta opravila mnogo težavnega posla. V srednji vrsti je ugajal srednji krilec, pa tudi oba stranska sta pridno sodelovala. Napad, ki je le tu in tam pokazal drobce smiselnega skupnega dela, je ves igral na oba najmočnejša človeka, in sicer obe krili Melchiorja in Belaka, ki pa s oju domači skrbno čuvali. V splošnem pa celovški napadi skoraj nikoli niso bili preveč nevarni in tudi s streljanjem Celovčani niso bili na posebni višini; odtod izvira tudi, da je bil ljubljanski vratar precej manj zaposlen od svojega tovariša na nasprotni strani. Enajstorica je v ostalem tudi to pot potrdila sloves marljivega in požrtvovalnega nasprotnika, ki se zna boriti in vztrajati do zadnjega.

Od 1:o do 2:2

Iz poteka igre, ki ni bil posebno napet, ker so pač vsi izvajajoči prišli na igrišče z vidnim časovnim in tudi moralnim »handicapom«, bi bilo v glavnem omeniti tole:

Po 1. kotu, ki so ga Celovčani streljali že v 2. min., je Gajšek spretno izkoristil nastalo zmedo pred vratj in potisnil žogo med drogove. 1:0 za Celovec. Ljubljana je takoj prešla v četrt ure trajajoče protinapade, iz katerih pa se nikakor ni hotelo nasmejati izenačenje, čeprav je ponovno viselo na niti. Šele v 22. minuti je Hacler dobil polvisoko žogo z leve ter jo iz precejšnje daljavo krasno plasiral v levi kot celovških vrat . Izid je bil izenačen 1:1. Minuto kasneje so bili Celovčani na ljubljanski strani, kjer se je naenkrat zgnetla cela kopica igralcev, med njimi tudi domači vratar. Eden gostov — menda je bil Dorrien — je žogo ujel toliko prosto, da ji je nakazal nadaljnjo pot — v mrežo. To je bil drugi vodilni gol za Celovčane. 2:1 za C. Domači so zdaj poostrili tempo, da bi čim prej nadoknadili zamujeno, toda zmerom znova so zadevali na trdo celovško obrambo, še bolj pa na nepremagljivega Razbornika. Tako je izid do zamenjave prostorov ostal nespremenjen. V drugi polovici se splošna slika ni mnogo spremenila. Ljubljana je napadala, Celovec pa je bil bolj ali manj v obrambi. Marsikdaj je že kazalo na ponovno izenačenje, toda vselej je v zadnjem hipu nekaj obtičalo nekje. Šele v 26. min. je Smole sredi igrišča in 20 m pred vrati Celovca dobil pripravno žogo in jo z rezantnim strelom poslal mimo Razbornika na pravo mesto. To je bil drugi gol Lj. in obenem ponovno izenačenje — hkrati pa tudi končni izid tekme. Koti 7:3 za Lj.

Tekmo je sodil g. Vladimir Pušenjak.

Tretje srečanje koroških in ljubljanskih nogometašev na ljubljanskih tleh je po zunanji sliki in sportni višini precej zaostajalo za dosedanjimi, za kar pa zadene najmanjši del krivde prireditelje in izvajoče. Zato smo jim kljub vsemu in prav zaradi tega, ker se niso ustrašili rizika in truda za sportno prireditev takega obsega konec novembra, lahko še bolj hvaležni za nekaj sportnih utrinkov, ki smo jih navsezadnje le užili tudi med včerajšnjo preganjano in okrnjeno nogometno tekmo med reprezetancama Celovca in Ljubljane.

Namizni tenis. Pozivam zastopnike vseh klubov, kakor tudi igralce, da se zanesljivo udeleže sestanka v sredo ob 18½ v posebni sobi restavracije Slamič. Dnevni red: Pričetek sezone 1944/45, in povratna tekma s Koroško. Udeležba za vse one, ki so bili v Vrbi obvezna! — Načelstvo.

MALI OGLASI

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L 0.50, najmanjši znesek za te oglase je L 10.— Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 2.—, za vse druge oglase L 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L 1.50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglase je L 15.—

Za vsak oglas je treba plačati drž. in prov. takso L 0.60, za dajanje naslova ali šifre pa L 3.—

Služba išče

NATAKARICA pridna, poštena, s kavcijo, govori nemško in italijansko išče službo.— Naslov v ogl. odd. Jutra. 31877-1

Služba dobi

SLUŽKINJO ali pridno dekle, za vsa hišna dela, išče boljša družina. Nastop takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31775-1a

KUHARICO za civilno delavsko kuhinjo sprejmemo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V Ljubljani« 31859-1a

POSTREŽNICO pridno in pošteno, dvakrat tedensko sprejmem z decembrom. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31897-1a

Zaposlitev

PISARNIŠKA DELA sprejmem na dom. Cenjene ponudbe na oglasni odd Jutra pod »Pisarniška dela« 31906-3

Prodam

LEPE IGRAČE, boljše, prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31547-6

VEČ RADIOAPARATOV boljših, proda Radio Philips Ulica 3. maja 6. 31675-6

3 OVRATNE RUTE čista volna Indanthren, krasni karo vzorci, prodam. Primerna darila. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31801-6

GOJZARJE moške z novimi podplati zamenjam za ženske 39-40. Paljanska 18-II. levo. 31858-6

PLINSKO PEČICO za peko, prodam za 1ir 2000 Naslov v ogl. odd. Jutra. 31860-6

MOŠKE HLAČE modro delavno obleko (pajac), ženske čevlje št. 35, luster, daljnogled velik senčnik in pladenj z vrčkoma, umetnina — prodam. Lozar Julija, Rimska c. 23, dvorišče levo. 31866-6

ŽENSKI PLAŠČ marengo, črn, skoraj nov za srednjo postavo in 2 para črnih damskih čevljev št. 38½-39 prodam. Dunajska 69-II desno. 31861-6

KRZNEN PLAŠČEK in krzneno podlogo prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31865-6

TRENČKOT moški, štuc dvojen, ne premočljiv in črne moške čevlje št. 42, prodam. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 31867-6

PUNČKO-IGRAČO 30 cm velko s krasno lasuljo in šestilo za šolo, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. fro »Krasna punčka« 31870-6

PUNČKO celuloidno igračko, visoko 32 cm s posteljico, prodam. Hranilniška 5. II. nadstr., levo. 31871-6

ŽIČNO MREŽO bakreno, novo, prodam ali zamenjam Bezlaj Fr Kržičeva 6 III 31872-6

MOŠKO KOLO znamke Torpedo in Meyers Konversations-Lexicon prodam Naslov v ogl. odd Jutra. 31873-6

PRODAM gugalnega konja (Miklavževo darilo). Naslov v ogl. odd Jutra. 31874-6

JABOLKA zamenjam za doraslo jarčico. Linhartova 22 31879-6

OTROŠKE ČEVLJE visoke, št. 29 in suknjič za 13 letnega fanta prodam ali zamenjam za enake čevlje št. 36 — Slapničarjeva 3-II. levo nasproti pošte Moste. 31880-6

SIV POVRŠNIK krasen, iz angleškega blaga, za srednjo postavo, prodam Iz prijaznosti se pozve v modnem salonu »Gentleman« — Dalmatinova 3. 31881-6

MOŠKO SUKNJO zimsko, črno in škornje št. 42, prodam ali zamenjam Gledališka 13, pritličje, desno. 31882-6

OTROŠKI KINO komplet, z motorčkom in več filmi, zamenjam za srednjo klavirsko harmoniko. Križevniška 10, I. levo. 31884-6

KOŽUŠČEK bel (jagnje) podložen, za 5 letn otroka, 2 dim ski obleki, temnomodr iz čiste volne, rdečo iz fine težke svile za vitko [illegible] ali zamenjam. Florijanska 13-III. desno zadnja vrata. 31890-6

DESERTNI PRIBOR pozlačen, 36 kosov, v lepem etuiju, krasno darilo, prodam. Florjanska ul. 13-III. desno, zadnja vrata. 31891-6

DAMSKE ČEVLJE nove št. 39, prodam ali zamenjam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31903-6

KOMBINEŽE svilene in hlačke, garniture ali posamezno in majčke z rokavi, naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra 31892-6

10 m KOTENINE in blago za moške srajce, prodam. Zeljarska ul. 11-I. 31893-6

JEDILNI SERVIS iz »Moca« prvovrsten češki porcelan, tovarniško nov, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31894-6

MOŠKO KOLO prodam. Vprašati v trafiki na Taboru. 31898-6

PUNČKO večjo in nekaj obleke— prodam Naslov v oglasnem odd Jutra. 31899-6

HUBERTUS plašč siv, nov za postavo 170 cm, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31900-6

NOVO PREPROGO pirotsko 4x3 m prodam. Naslov v ogl. odd Jutra 31905-6

2 KRASNA MUFA zamenjam. Naslov v ogl. odd Jutra. 31907-6

ŽENSKE ČEVLJE športne visoke iz krom usnja, št. 37 in predvojno črno blago za kostum ali plašč ugodno prodam. Černetova 9-II Šiška. 31908-6

BELO VOLNO nepredeno, prodam Gosposka 9 II 31887-6

MOŠKO SUKNJO povrino predvojno in fotoaparat Rolleiflex — 4x4 prodam Florijanska ul. 13 III. desno zadnja vrata 31889-6

Kupim

ZIMSKA OBLAČILA raznovrstna za otroke in odrasle, v dobrem stanju, spodnja in vrhnja, razno perilo, rjuhe, kapne, brisače, srajce, majce, nogavice itd. kupi in prevzame v komisijsko prodajo: Hinko Privšek, komisijska trgovina Gradišče 7, — nasproti dramskega gledališča 31843-7

RABLJENE IGRAČE otroške, vsakovrstne — lutke, gugalne konjičke itd. kot darila za Miklavža in Božič, kupi in plača dobro ter prevzame tudi v komisijsko prodajo v poljubni količini: Hinko Privšek, komisijska trgovina, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča 31844-7

GALOŠE, SNEŽKE gojzarje, zimske čevlje za otroke in odrasle, rabljene in nerabljene kupi in plača dobro ali prevzame v komisijsko prodajo prav tako dežne plašče, trenčkote in vetrne jopiče: — Hinko Privšek komisijska trgovina, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. 31846-7

ZIMSKO PERILO za moške, ženske in deco novo in malo rabljeno, kupuje Hinko Privšek, Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča. 31076-7

RJUHE kapne in drugo postelino perilo, kupi vsako množino Hinko Privšek Gradišče 7, nasproti dramskega gledališča 31077-7

ZNAMKE kompletne zbirke ali posamezne partije, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamke«. 30937-7

SLOV. KNJIGE dobre ter Lj. Zvon tudi posamezne letnike, kupim Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Lj. Zvon«. 30938-7

RADIOAPARATE in različni radiomaterial kakor žarnice, bloke baterije itd. stalno kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest Prešernova ul 44 31015-7

CEVI za škropljenje vrta kupimo. Tehnična pisarna Rimska cesta 13 Telef. 37-55. 31139-7

STARE DELE strojev, tudi neuporabne kupimo Tehnična pisarna, Rimska c 13 telef. 37-55 31140-7

RJUHE, KAPNE blazine in druge v gospodinjstvu uporabne predmete stalno kupuje in plača prav dobro trgovina »Ogled« Mestni trg št 3 (vhod skozi vežo) 31194-7

KRZNEN PLAŠČ nov ali dobro ohranjen, sive ali tigraste barve in damske škornje, rujave, št. 39, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31672-7

TRGOVINA »OGLED«

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 3

(vhod skozi vežo)

NAKUP in PRODAJA vsakovrstnih rabljenih predmetov: razno pohištvo, preproge, otomane, žimnice, posteljnino, rjuhe, kapne, blazine, brisače (frotirke), damsko in moško perilo, obleke, plašče in suknje, čevlje, smeške in galoše, porcelan, steklenino in drugo. PLAČAMO DOBRO!

DIVJI KOSTANJ kupuje »Alpa«, hranilni proizvodi. Ljubljana, Petrarkova 28 31629-7

JEDILNI PRIBOR rje prost za 6 oseb, kupim. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Ne prevelike« 31901-7

STEKLENICE različnih vrst kupujemo. Dobro plačamo. Na Vašo željo jih prevzamemo na domu. B. Gustin, Vodnikov trg 2. J-318-N-7

ZOPET KUPUJEMO škatle od »Mirma« mleka. B. Gustin, Vodnikov trg 2. J-426-7

PISALNE STROJE dobro ohranjene, boljše znamke kupi takoj po najvišji dnevni ceni — tvrdka »Everest«, Prešernova ul. 44. J-429-7

NALIVNA PERESA boljše vrste in dobro ohranjena, stalno kupuje tvrdka Everest, Prešernova ul. 44. J-431-7

DOBRE FROTIRKE predvojne, kupim več kosov. Dunajska cesta 69-II., desno. 31862-7

KOLO za 6 letnega fantka takoj kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Otroški bicikelj« 31863-7

BEL ETAMIN 2 do 3 m in angora volno v svetli barvi kupim ali vzamem v zameno. Frančiškanska ulica 6, hišnica. 31869-7

PREGRINJALO za otroški voziček, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 31875-7

KOŽUŠČEK bel ali siv, za 5 do 8 let staro deklico kupim.— Križevniška ul. 10-I levo. 31883-7

PREJICO DMC za ročno delo, modro in rdeče, kupim. Krekov trg 11, gostilna. 31886-7

PIANINO ali kratek klavir, zelo dobro ohranjen, po možnosti črn, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prvovrstne znamke« 31895-7

DARILA šahovske figure, velike in druga darila za gospoda in damo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo lepa darila« 31896-7

Najdeno

DEŽNIK ki je bil pobran pri tramv. postaji na Glincah 26. t. m. ob 3. uri, naj mi bo, prosim, vrnjen v Obrtniško ulico 3-I. desno. 31868-37

DEŽNA PELERINA otroška je bila izgubljena od Bežigrada do — Šventnerja. Oddati proti nagradi: Jeras, Gledališka 10. 31904-37

PROŠNJE

za potovanja, nabavo racionitranih predmetov, posredovanja in vse informacije vam oskrbi komercijalna pisarna **Zajc Lojze** Gledališka ulica št. 7

Sobe

OPREMLJENO SOBO skromno, z dvema posteljama, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Periferija«. 31765-23a

OPREMLJ. SOBO v okraju Poljanske ceste ali Pred šolo išče ves dan odsotna mirna gospodična. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Bližina Poljane« 31888-23a

URADNICA, mirna, išče sobo, opremljeno ali prazno, s souporabo kopalnice, po možnosti bolj v sredini mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna uradnica«. 31569-23a

OPREMLJ. SOBO preprosto, išče gospodič na proti plačilu ali za nekaj ur popoldanskega dela Poseben vhod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nedaleč iz mesta« 31876-23a

PRAZNO SOBICO išče zakonski par brez otrok, ves dan odsoten. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober plačnik« 31885-23a

V najem

LOKAL v prometni ulici, po možnosti center, s pisarno in skladiščem, išče domača tvrdka. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Nova stroka« 31630-17

ZDRAVILNA ZELIŠČA VSEH VRST POVRTNINO SADJE GOBE
REDNO KUPUJEMO
HRANILNI PROIZVODI »ALPA« LJUBLJANA
PISARNA IN SKLADIŠČE VIDOVDANSKA CESTA st. 8

Kupujemo vse vrste zelenjave, por, korenček, peteršilj, zeleno, zelje, vse vrste dišavnic in razne zdravilne zeli in korene.

»ALPA«
HRANILNI PROIZVODI
LJUBLJANA, skladišče: Petrarkova ul. 28

✠

Umrla nam je naša dobra mama, stara mama, gospa

Neža Drobne

Pogreb bo v torek 28. t. m. ob ½4. uri popoldne z žal, kapele sv. Krištofa, k Sv Križu.

Ljubljana, Sevnica, Zagreb, dne 26. novembra 1944.

Globoko žalujoči rodbini: DROBNE in ŠTAMCAR

✠

Dotrpela je naša nadvse ljubljena soproga, dobra mamica, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Pogačar Elizabeta

soproga strojevodje

Pogreb drage pokojnice bo v torek 28. t. m. ob 4. uri popoldne z žal, kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu.

Ljubljana, 27. novembra 1944.

Globoko žalujoči SOPROG z otroci ter ostalo sorodstvo

✠

Zapustila nas je po dolgi bolezni naša teta, in sestra, gospodična

Vozelj Terezija

gospodinja

Pogreb blage pokojnice bo v torek 28. t. m. ob 2. uri popoldne z žal, kapelice sv. Petra, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Devica Marija v Polju, Beograd, Šmartno pri Litiji, dne 27. novembra 1944.

Žalujoče rodbine: VOZELJ, PIRS, JUVAN

Lesno oglje

KUPIMO PROTI ZELO DOBREMU PLAČILU

»MERKUR« — PUHARJEVA UL. 6

M. G.:

Želja se ji je izpolnila...

Živel je mož z imenom Hrust, ki je ženi pošteno dajal čutiti, da je glava družine. Pa mu je umrla in Hrust se je znova poročil. Kakor svojo prejšnjo je tudi svojo sedanjo ženo vzgajal tako, da je postajala od dne do dne mehkejša in voljnejša, prav kakor vosek. Seveda ni bilo ženi všeč takšno ravnanje in vtepla si je v glavo, da ne bo sledila Hrustovi prvi ženi.

»Stvar kar meni prepusti!« ji je zagotovil župan Vrabec, ki je imel Hrusta že zavoljo skoposti dalj časa na piki. »Izučili ga bomo, da bo pomnil!«

*

»Na uho povedano, pšpšpšpš, pst!««

»Ah, ni mogoče!«

»Pa če ti rečem!«

»Kar verjeti ne morem!«

»Pšpšpšpšpš . . .«

»Toda prejšnja žena . . .« « «

»Prejšnja! Ta ga ima pa pod levim mezinčkom!«

»Hudirja! Nu, lepa stvar . . .«

Novica se je bliskovito raznesla: Hrusta ima žena pod copato!

Ko pa je prišla temu na uho, je pobesnel. Nasprotnega pa le ni mogel dokazati. Sicer se je znesel nad ženo, ki si ni ničesar drugega bolj želela, kakor da bi ji Bog podaril za nekaj trenutkov takšno moč, da bi dedcu povrnila milo za drago. In to vsaj enkrat v zadoščenje.

»Uh, da bi mogla tebe enkrat . . .,« je grozila, Hrust pa se ji je smejal in jo zapostavljal:

»Če te ne bi, bi šlo prav vse po gobe! Ženska pa gospodarstvo, nu, to bi se lepo razletelo!«

Govorice pa le niso potihnile. Nasprotno. Razraščale so se kakor kvas na topli peči in bile so tako trdovratne, da se jih Hrust ni mogel več znebiti. Kar javno so se mu že posmehovali, češ, kaj bi se delal korajžnega, ko te pa žena doma ‚krišpa'!

»Le kdo si je vraga to izmislil!« je rentačil Hrust in se pridušal, da ga zdrobi v prah in pepel, če ga dobi v roke »Če vam pa rečem, no! Žena je takole majhna pred menoj . . .!«

»E, seveda, čvekati že znaš, čvekati. Toda, da bi se tvoja stara pojavila sedajle tu, bi pa kar pod mizo zlezel!« so ga zavračali vinski bratci.

»Vraga, ne pa zlezel! Prijel bi jo, takole, vidiš, in če bi kaj ‚njurila', pok z leve, pok z desne,« se je širokoustil Hrust. »Mene, pa tako ženščé!«

»Nu, saj se mi je zdelo, res čudno, da bi pri Hrustu baba nosila hlače,« je dejal župan Vrabec in zamižal na eno oko. »Zdaj pa o nečim drugim. V nedeljo bo zborovanje in poskrbeti bo treba, da ne bodo imeli gostje praznih želodcev. Ti, Andrejčkov, boš zaklal na primer tele, ti, Tonekov, boš poskrbel za prešiča, Grumov bo spekel kolače, jaz bom dal vino in ti, Hrust, boš petim kuram vrat zavil. Velja?« In pri tem je pogledal na Hrusta.

»Če velja? Hm. Pet kur! To niso mačkine solze. Pa zakaj ravno on?« si je mislil Hrust, skopuh prvega reda, ki si je pustil celo pijačo plačevati.

»Nu, kaj bo?« so začeli siliti vanj z vseh strani »Boš ali ne boš?«

»Ja . bi že . . pa ne vem . . Seveda, saj rad dam, ampak . . nu . . saj . . .« je bil v zadregi Hrust.

»Pa jih vzemi iz kurnika tako, da ne bo videla,« je hudomušno dejal župan.

»Kaj mi tisto mar!« je zarentačil Hrust, čuteč past, ko so mu jo nastavili. »Pred njo ali za njo, meni je vseeno, saj sem gospodar in žena je tekole majhna pred menoj!«

»Ah, beži, beži, kaj boš zmeraj eno in isto trobil, saj se poznamo,« ga je dražil Andrejčkov.

»Ne upaš si, to je vse!« je dodal še Tonekov.

»Kaj, da si ne upam!« je zrastel Hrust. »Kdo pa, če ne jaz?« «

»Nabunkaj jo, če si mož. Jaz bi taki babnici že pokazal!« je ščuval Vrabec.

»Vse lase bi ji populil, če bi hotela pometati z menoj tako kakor pometa s teboj!« je zatrdil Andrejčkov.

»Čez prag bi jo sunil, če bi samo dvignila roko name!« je dokončal debato Tonekov.

»Neumnost, saj mi tega ni treba!« je jezno dejal Hrust.

»In to vam precej dokažem! Alo, pojdite z mano po kure!«

Možje so se spogledali. Hrust pa je odločno zakoračil iz gostilne. Andrejčkov, Tonekov in Vrabec, župan, vsi so krenili za njim.

Na cesti so ga dohiteli in župan mu je dejal:

Ti boš šel v kurnik, mi bodo pa že gledali, da te žena ne zaloti.«

Pri teh besedah sta se Andrejčkov in Tonekov modro zadržala in prikimala, čeprav bi se najraje na ves glas zasmejala. Hrust pa je nejevoljno zabrundal predse:

»Še pokazala se ne bo!«

Njegovi spremljevalci so si pomenljivo pomežiknili. Prav dobro so se razumeli, zato jim ni kazalo, da bi Hrusta še naprej dražili.

Na klancu je Hrust zavil na levo in jo mahnil preko svojega dvorišča naravnost proti kurniku. Možje pa so ostali na cesti in čakali.

Kurnik je bil podolgovat in nizek ter skrbno obit z deskami, tako da ni mogel kdor si bodi do kur. Hrust pa je pokleknil in zlezel do pasu vanj. Ravno ko je pograbil prvo kuro za vrat, je zaslišal kričeče glasove svoje žene, ki je vpila:

»Držite ga, tat, tat, tat!«

In hip nato je že začutil pekočo bolečino na zadnjici. Padel je na roke v kurnik, da je izpustil kuro iz rok, ki mu je preplašeno sfrfotala na glavo in bila s perutmi okrog sebe. Po njegovi zadnjici pa je pričelo padati, da je bilo groza . . .

»Nehaj, žena, primojduš, nehaj, jaz sem, tvoj mož,« se je drl kakor bi ga iz kože devali.

Žena pa očividno ni bila voljna kar tako hitro izpustiti priliko iz rok in je odvrnila:

»Ohà, kaj pa še, ti pa moj mož, ki kure krade, kaj! Jaz ti že pokažem, mrha tatinska! Ne boš me ne! Na gospodarstvo se presneto dobro razumem! Nà, nà, nà!« In vihtela je kol nad njim, da so se kar hlačnice cefrale. Nič ni gledala, kam je priletelo. Kamor je padlo, je pač padlo. Hrust pa se je zvijal kakor kača v precepu. Še glave si ni upal potegniti iz kurnika, boječ se, da bo žena lopnila po nji. In tako je pač samo brcal in kričal:

»Nehaj že, za Boga milega! Pusti me vsaj živega, saj te ne bom nikoli več, samo pusti me, pusti meee . . .«

»Imejte pamet, saj to ni tat, to je vendar vaš mož . .«

»Hvala Bogu!« je vzdihnil Hrust in bil županu neskončno hvaležen, da mu je prihitel na pomoč. »Le kje za vraga je bil doslej,« je še utegnil pomisliti, potem pa ga je zapustila zavest.

Z združenimi močmi in sijočimi obrazi so ga Vrabec, Andrejčkov in Tonekov potegnili iz kurnika in ga odnesli v postelio kjer ga je neusmiljena žena usmiljeno zavila v mokre rjuhe. Hrust pa je odprl oči in dejal:

»Prijazna moja žena, kajne . Ampak skrbna pa je, kajne . . Hvala lepa, gospod župan, pet kur si pa lahko vzamete. Ojej moja rebrca . . .« in spet se je pogreznil v nezavest. Žena in župan pa sta si krepko stisnila roke.

»Privoščila sem si ga pa le enkrat!« je dejala.

Odslej je imel Hrust do svoje žene veliko spoštovanje . .

Schriftleiter — Urejuje: Milan Zadnek — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič